



Jaarverslag 2018

GREENPEACE

GREENPEACE

GREENPEACE

Greenpeace is an independent global campaigning organisation that acts to change attitudes and behaviour, to protect and conserve the environment and to promote peace.



© Daniel Beltrá / Greenpeace

Inhoud

BESTUURSVERSLAG

1	Voorwoord	5
2	Over Greenpeace	7
3	Campagnes	9
	Klimaat & Energie	9
	<i>Campagne uitgelicht: Klimaatakkoord</i>	12
	Biodiversiteit	14
	<i>Campagne uitgelicht: Teerzandolie</i>	19
	First Engagement	20
	<i>Campagne uitgelicht: Luchtvaart</i>	21
	<i>Campagne uitgelicht: Plastic</i>	23
4	Inzichten & Communicatie	25
	Voor en door supporters	25
	Communicatie	27
5	Fondsenwerving	31
	Droomfondsproject	33
6	Bedrijfsvoering	37
	Organisatie en Bedrijfsvoering	37
	Planning en control	40
7	Greenpeace wereldwijd	43
8	Verslag van de raad van toezicht	45
	JAARREKENING	47
	Balans	48
	Staat van baten en lasten	49
	Kasstroomoverzicht	50
	Toelichting op de jaarrekening	51
	Overige gegevens	77
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	77
	Bijlage 1:	
	Raad van toezicht	79

1



Voorwoord

Klimaatactivisme

Dit was het jaar van de klimaatverandering. Hoelang horen wij - en u ook natuurlijk - dat al? Toch lijkt er iets veranderd. Zo terugblikkend op 2018 lijken al onze acties, successen en teleurstellingen ermee te maken te hebben. Meer dan ooit.

Greenpeace voert al decennia campagne tegen klimaatverandering. Bijna twintig jaar geleden brachten we het probleem onder de aandacht met foto's van smeltende gletsjers. Gevolgd door verzet tegen de bouw van nieuwe kolencentrales en het maken van energiescenario's die laten zien hoe duurzame energie de wereld van stroom kan voorzien. In 2013 deden we mee aan de onderhandelingen voor het Energieakkoord dat uiteindelijk leidde tot een enorme doorbraak - in 2018 - voor subsidieloze windenergie van de Noordzee. Zonder Greenpeace om de tafel was dit nooit gelukt. De perfecte uitrol ervan dankten we vervolgens aan de Rijksoverheid en de windenergie-industrie.

In 2018 namen we deel aan de onderhandelingen aan de klimaat-tafels om tot een - Nederlands - klimaatakkoord te komen om klimaatverandering te beperken tot 1,5 °C. De coalitie van milieu-organisaties moest het opnemen tegen geoliede lobby machines als VNO-NCW en de kennis en kunde van hele ministeries. Joris had weleens moeite om thuis aan zijn kinderen uit te leggen dat hij bij actieclub Greenpeace werkt en vooral vergaderde. Maar ja, Greenpeace doet wat nodig is om de doelen te behalen. Het was frustrerend dat het uiteindelijke concept-klimaatakkoord zó onder de maat was dat we het niet konden steunen. Maar natuurlijk geven we de moed niet op. In 2019 zal blijken of de doelen van deze regering - halvering van de CO₂-vervuiling in 2030 - behaald worden. Wij verwachten dat dit niet zo is en dan hebben wij natuurlijk wel ideeën om het conceptakkoord te verbeteren, zodat we wel onze steun kunnen geven.

Qua activisme was het een prachtig jaar. Het begon met een actie bij Schiermonnikoog om gasboringen in de Waddenzee te voorkomen en eindigde in december met een actie net buiten de haven van Rotterdam, waar een tanker met niet-duurzame palmolie binnen wilde varen (zie foto). Vlak over de grens in Duitsland sloten we ons aan bij een iconische strijd tussen het bos van Hambach en de uitbreiding van een open kolenmijn. Bijzonder is ook hoe meer en meer jongeren zich dit jaar mengen in het klimaatdebat. Geweldig, dat vuur en die passie! Zoals de Zweedse scholiere Greta die de deelnemers aan de 24ste Klimaatconferentie in Polen er flink van langs gaf. Of de Belgische Anuna De Wever die duizenden Belgische scholieren de straat op krijgt voor het klimaat. En dat lukt ook in Nederland. Anna was er in Den Haag bij om de duizenden scholieren

te steunen die de Haagse politici oproepen niet langer te praten maar eens te doen. *Our point exactly*. Onnodig te benadrukken dat wij heel blij zijn met deze hoopvolle beweging!

2018 was eveneens het jaar van #MeToo, ook in de goede-doelen-wereld. Het is verschrikkelijk dat het op sommige plekken is misgegaan. We stellen ons als organisatie regelmatig de vraag of we genoeg doen om een veilige werkplek te creëren. Greenpeace werkt in 55 landen en op 4 schepen aan klimaat- en milieuproblemen. Om op al deze plekken een veilige werkcultuur te bewerkstelligen, hanteren we duidelijke gedragsregels voor alle medewerkers en vrijwilligers, en transparante en grondige processen voor de behandeling van klachten. In dit jaarverslag rapporteren we daar ook over. Greenpeace staat tenslotte voor een rechtvaardige en veilige wereld. We zetten ons onverminderd in voor een veilig en sterk Greenpeace waar medewerkers en vrijwilligers zich gesteund voelen door de organisatie.

Als organisatie willen we graag onze mensen steunen en tegelijkertijd voelden wij ons enorm gesteund door onze vrijwilligers en donateurs. In eigen land kregen we veel bijval voor ons Luchtvaartmanifest en voor onze statiegeldactie om plastic afval in de natuur te voorkomen. Nationale-Nederlanden en PGGM stapten uit investeringen in teerzandolie en het gebruik van drie bijendodende bestrijdingsmiddelen werd verboden. In Brazilië stonden we de inheemse gemeenschap de Karipuna bij in hun strijd voor hun leefgebied, overigens mogelijk gemaakt door de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij. En vergeet niet onze campagne 'Bescherm de Zuidpoolzee' en... enfin, u leest het in ons mooie jaarverslag. Een nooit compleet overzicht van alle activiteiten en acties die we in 2018 namens en mét u ondernamen om onze geliefde planeet te beschermen. Samen krijgen we veel voor elkaar. En daarom: heel veel dank voor alles!

Anna Schoemakers

Joris Thijssen

Directeuren Greenpeace Nederland

Namens het leiderschapsteam:

Andy Palmén, Christien de Jong, Hilde Stroot, Liliane Franssen, Faiza Oulahsen en Robert van Veen

2



Over Greenpeace

Greenpeace is een onafhankelijke internationaal opererende milieuorganisatie die zich inzet voor een groene, vreedzame planeet. We zijn mensen met een missie. Met en namens miljoenen wereldverbeteraars gaan we de confrontatie aan met grote bedrijven en overheden. Samen hebben we de kracht, kennis en het lef om grote milieuproblemen wereldwijd bij de wortels aan te pakken.

Onze visie

We geloven dat een groene, duurzame wereld nodig, beter en haalbaar is. Voor die verandering moeten we de huidige status quo doorbreken.

Onze missie

We stellen grote milieuproblemen aan de kaak en stimuleren duurzame oplossingen door wetenschappelijk onderzoek, lobby, demonstraties en vreedzame en inventieve confrontaties.

Onze kernwaarden

We worden gedreven door liefde voor onze blauwgroene planeet. We willen mens en milieu beschermen tegen vervuiling en vernietiging. Vol energie richten we ons op resultaat: er zijn oplossingen voor milieuproblemen en die proberen we zo snel mogelijk te bereiken. In ons werk laten we ons leiden door de volgende kernwaarden:

- **Geweldloos** Greenpeace is principieel geweldloos. Al onze acties zijn vreedzaam, ook als ze uitdagend zijn.
- **Moedig** We durven eerlijk te zijn over de grenzen van de draagkracht van onze aarde. Greenpeace toont lef. We zijn als getuige aanwezig op de plek van de misstand en beschermen de planeet met lijf en leden.
- **Open en vasthoudend** Greenpeace is creatief en vasthoudend in het aankaarten van milieumisstanden en gaat de dialoog aan over probleem en oplossing om te komen tot een leefbaar milieu. We geven niet op tot onze doelen zijn bereikt.
- **Onafhankelijk** Greenpeace wordt gesteund door individuele supporters. We zijn politiek en religieus onafhankelijk en accepteren geen giften van bedrijven of subsidies van overheden.
- **Samenwerkend** Greenpeace gelooft in de kracht van grote groepen mensen die samen een omslag kunnen bewerkstelligen. De toekomst van het milieu ligt in de handen van miljoenen mensen over de hele wereld die onze overtuiging delen. Samenwerkend met anderen kunnen we milieuproblemen aanpakken en oplossen.

Onze doelen

Als wereldwijde organisatie richt Greenpeace zich op het oplossen van de belangrijkste milieuproblemen van deze tijd: **klimaatverandering en biodiversiteitsverlies**. We hebben de afgelopen decennia mooie campagnes gevoerd en prachtige overwinningen behaald. Maar dat is niet genoeg. We mogen dan wel campagnes winnen, we verliezen de planeet. Toch is er nog hoop, en als we die echt willen benutten, moet onze impact in de wereld groter en krachtiger worden. Met de nieuwe drijarenstrategie (2019-2021) maakt Greenpeace Nederland keuzes om scherper aan de wind te zeilen om zo de mensheid op haar planeet te laten passen. We hebben haast met onze ambities. Daarom werken we daar waar we het grootste verschil kunnen maken.

Rapport van IPCC

Het rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties dat in het najaar van 2018 uitkwam, liet het verschil zien tussen 1,5 °C of 2 °C opwarming van de aarde: desastreus. Wij zien het rapport als een allerlaatste waarschuwing én kans om desastreuze opwarming van de aarde te beperken. We zweven tussen hoop en vrees. De noodklok luidt en regeringsleiders wereldwijd moeten nu opstaan. Om het belang van een gezonde planeet te kunnen overdragen aan onze kinderen en kleinkinderen, zoals met elkaar in 2015 is afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs.

Wat Greenpeace onderscheidt van andere organisaties, is dat onze strijd zich richt op partijen die wel anders *kunnen*, maar domweg niet *willen*. Samen met miljoenen supporters confronteren we bedrijven en politici die winst op de korte termijn stellen boven de mens en haar planeet. We willen die machtsbalans veranderen en ervoor zorgen dat mensen klaar zijn voor de noodzakelijke veranderingen.

De Greenpeace-methode

Greenpeace werkt volgens de IDEAL-methode. Dat is de basis van ons werk. IDEAL staat voor Investigate (Onderzoeken), Document (Documenteren), Expose (Openbaar maken), Act (in Actie komen) en Lobby (Lobbyen). We onderzoeken de oorzaken van een milieuprobleem en welke partijen hier schuldig aan zijn. We onderzoeken wat de oplossing voor het probleem is en documenteren onze bevindingen. We maken de resultaten van ons werk openbaar, komen in actie als het nodig is en lobbyen voor veranderingen. Niet alleen veranderingen die het probleem aanpakken, maar het ook beëindigen. Dit kunnen we alleen met hulp van onze miljoenen supporters. Daarom is het zo belangrijk om zoveel mogelijk mensen en bedrijven die zich de goede kant op begeven te betrekken bij onze missie. Samen vormen we een krachtige beweging die het verschil kan maken.

3



Campagnes

Klimaat & Energie

Het tegengaan van ernstige klimaatverandering en de transitie naar schone en duurzame energie die toegankelijk is voor iedereen blijft de hoogste prioriteit voor Greenpeace Nederland. Drie jaar nadat wereldleiders het iconische klimaatakkoord van Parijs sloten, is er veel veranderd. Behalve Greenpeace, ongeruste wetenschappers en groene voorlopers, erkennen inmiddels ook de media, politici en het bedrijfsleven de toenemende ontwrichtende gevolgen van klimaatverandering.

Extreem weer op alle continenten, waaronder de bloedhete en gortdroge Nederlandse zomer, zorgde voor veel onrust. Volgens de Wereld Meteorologische Organisatie bevinden we ons op onbekend terrein wat klimaatverandering betreft. Apocalyptische regenbuien, zeespiegelstijging, watertekorten en mislukte oogsten bedreigen dagelijks het bestaan van miljoenen mensen wereldwijd. De klimaatdoelen na 'Parijs', waaronder de beperking van de temperatuurstijging van de aarde tot 1,5 °C, zijn leidend. Maar al steunen Nederlandse politiek en bedrijfsleven de doelen, met het teleurstellende nieuwe concept-klimaatakkoord van december 2018 gaan we die doelstelling niet halen. Van de wereldleiders kunnen we ook niet veel verwachten: tijdens de VN Klimaatop in Polen bleek het maken van ambitieuze afspraken onhaalbaar. Toch zitten we niet bij de pakken neer. Aan Greenpeace zal het niet liggen. Wij blijven campagne voeren om fossiele brandstoffen in de grond te laten en als samenleving een eerlijke omslag te maken naar een groene toekomst draaiend op duurzame energie.

Wat wilde Greenpeace in 2018?

Voor 2018 had Greenpeace zichzelf de volgende doelen gesteld:

- Versnellen van het einde van olie als brandstof en Nederlandse investeringen in teerzandolie terugdringen.
- De fossiele industrie op een zijspoor zetten waardoor hun invloed in het publieke en politieke domein kleiner wordt.
- Een ambitieus Klimaat & Energieakkoord dat recht doet aan de mondiale urgentie en in lijn is met het Parijs-akkoord.
- Vergroten en versterken van de klimaatbeweging.

Ontkroon Shell

Shell verdient niet langer het predicaat 'Koninklijk'. Na een lange reeks schandalen, met ernstige schade voor milieu en bevolking in landen als Nigeria en Curaçao, is de maat vol. En ook in Groningen laat Shell zien niet om te kunnen gaan met zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Tegen de veiligheidsadviezen in bleef

Shell-dochter NAM doorgaan met gaswinning in Groningen en voor de schade aan de Groninger huizen is nog steeds geen fatsoenlijke oplossing. Daarom lanceerden zeven milieu- en ontwikkelingsorganisaties en de Groninger Bodembeweging op 2 februari de petitie #ontkroonshell: een oproep aan Koning Willem-Alexander om Shell het predicaat 'Koninklijk' te ontnemen. Aanleiding was een tweet van acteur Marcel Hensema. Later die maand kwam Greenpeace in de Filipijnen tegen Shell in actie. De mensenrechtencommissie van de Filipijnen onderzoekt de verantwoordelijkheid van 47 van de grootste vervuilers van de wereld. Shell is een van deze vervuilers. Maar 'Koninklijk' als Shell is, probeert het bedrijf dit onderzoek tegen te houden en heeft de commissie gevraagd het onderzoek te staken. We riepen Shell op om dit verzet te staken en actief mee te doen aan de aankomende hoorzittingen. Vooralsnog zonder resultaat.

Om de aandeelhouders van Shell te informeren over een flink aantal juridische risico's die het bedrijf loopt, stelden Greenpeace, Milieudefensie, Global Witness, Amnesty International en de Groninger Bodembeweging een 'Investor Briefing' op. Hierin worden de meer dan zestig rechtszaken toegelicht die wereldwijd tegen Shell zijn aangespannen. De briefing leverde ons positieve reacties op van beleggers. Tijdens de aandeelhoudersvergadering van Shell in mei in Den Haag organiseerden we met twintig campaigners en actievoerders diverse activiteiten, waaronder een pop-upexpositie: bij de ingang van het AFAS Circustheater stonden de rechtszaken tentoongesteld die wereldwijd tegen Shell lopen. Met een Twitter-storm bereikten we miljoenen mensen via social media. Onze boodschap was gericht aan de aandeelhouders: investeren in Shell is moreel dubieus en financieel riskant. Twee vertegenwoordigers van de inheemse bevolkingsgroep Mapuche uit Argentinië legden tijdens de vergadering aan Shell-directeur Ben van Beurden uit dat de plannen van Shell om naar schaliegas te gaan boren in Patagonië zeker niet op hun instemming kunnen rekenen. Een Vandaag portretteerde de twee, die door Greenpeace waren uitgenodigd om naar Den Haag te komen.

Mede door deze activiteiten tegen Shell gaan meer en meer mensen inzien dat het zo niet langer kan en dat grote fossiele bedrijven hun koers drastisch moeten veranderen om gevaarlijke klimaatverandering en mensenrechtenschendingen tegen te gaan.

Financiële sector en teerzandolie

Klimaatverandering is een resultaat van de manier waarop onze samenleving en onze economie georganiseerd zijn. Een plek waar duidelijk iets mis is in dit verband, is de financiële sector. Mensen hebben over het algemeen geen idee wat er met hun geld gebeurt als ze sparen, beleggen, zich verzekeren of gewoon een lopende rekening hebben bij een bank. Te veel financiële instellingen hebben geen concrete ambities om hun geld uit de fossiele industrie



© Noel Guevara / Greenpeace

te trekken en de overgang naar duurzame energie en schone technologie mogelijk te maken met het geld dat zij in beheer hebben. Zo financieren de pensioenfondsen ABP, Aegon, NN Group en PFZW met ons geld de geplande aanleg van pijpleidingen voor het vervoer van teerzandolie, dwars door het leefgebied van inheemse volkeren in de VS en Canada. Zie voor meer informatie hierover het kader over dit onderwerp.

Klimaat & Energieakkoord: ambitieeloos en vaalgroen

Eind 2017 besloot Greenpeace Nederland om mee te onderhandelen ten behoeve van een nieuw nationaal Klimaat & Energieakkoord. Bijna een jaar hebben we onderhandeld, gepraat en gelezen om tot een goed akkoord te komen. We schreven lobbybrieven, publiceerden een onderzoek over de invoering van een CO₂-heffing, CO₂-opslag en de verduurzaming van de industrie, voerden talloze gesprekken met belanghebbenden en trokken vaak aan de bel. Onder de onderhandelende partijen bleek een breed draagvlak te bestaan voor groene waterstof als essentiële bouwsteen voor de energietransitie. Greenpeace nam het initiatief tot samenwerking in een groene-waterstofcoalitie, waaraan meer dan 25 bedrijven

en organisaties, zoals Tennet en AkzoNobel, Eneco en TU Delft, meedoen. De coalitie pleitte ervoor dat groene waterstof in het akkoord goed geborgd zou worden.

In december werd uiteindelijk een ambitieeloos en vaalgroen plan gepresenteerd, dat door Greenpeace niet ondersteund wordt. De grootste vervuilers worden in het akkoord ontzien en de burger moet hiervoor opdraaien. We gaan uitgebreid in op het klimaatakkoord in 'Campagne uitgelicht'.

Dit teleurstellende conceptakkoord staat in schril contrast met de historische overwinning die Urgenda in oktober boekte. Deze organisatie won in hoger beroep opnieuw haar klimaatzaak tegen de Nederlandse Staat. Het gerechtshof bepaalde dat de overheid in 2020 de CO₂-uitstoot met 25 procent moet verlagen om aan haar zorgplicht jegens de bevolking te voldoen. Ondanks goede voornemens heeft de overheid in 2017 de uitstoot niet meer weten te verlagen dan met 13 procent. Dit betekent dat de overheid flink aan de slag moet. Er móét een structureel antwoord komen op klimaatverandering.

Internationaal: wereldleiders laten klimaat in de steek

Begin oktober kwam het meest recente wetenschappelijke rapport uit van de IPCC, het klimaatpanel van de Verenigde Naties. Daaruit bleek dat de opwarming van de aarde echt niet verder mag oplopen dan 1,5 °C. Ook gaf het rapport verschillende scenario's hoe de opwarming van de aarde beperkt kan worden tot 1,5 °C. Wij grepen dit moment aan om het belang van de 1,5 °C temperatuurstijging nogmaals te onderstrepen, onder andere met een briefing voor journalisten en verschillende interviews in de media.

Begin december kwamen onderhandelaars van bijna 200 landen bij elkaar op de COP24, de VN-klimaattop in Katowice, Polen. Deze top was het belangrijkste moment in de internationale klimaatpolitiek sinds de klimaattop in Parijs van 2015. De COP24 bood de ideale gelegenheid voor de internationale politiek om te reageren op het nieuwe IPCC-rapport. De klimaattop in Polen was hét moment voor regeringsleiders om te kiezen voor die 1,5 graad.

Aan de vooravond van de COP24 luidden in Nederland zo'n 350 kerken, gemeenten en andere instellingen op 1 december de 'Noodklok voor het Klimaat', als signaal naar minister Wiebes dat hij stevige afspraken moest afdwingen op de top in Polen. Een indrukwekkende en verrassende samenwerking met mensen door het hele land. Met de inzet van tientallen medewerkers en vrijwilligers en de samenwerking van onder andere Groene Kerken, TEAR Nederland en het Klimaatverbond kregen we deze actie voor elkaar. Het haalde talloze lokale en regionale media, maar ook landelijke dagbladen en het NOS Journaal van 20.00 uur. Met deze activiteit maakten we duidelijk dat er haast bij is. Er is nog hoop voor het klimaat, maar onze regering - én die van alle andere landen ter wereld - moet aan de slag, zowel in Nederland als op het wereldtoneel.

In Katowice werd er twee weken onderhandeld op de klimaattop en het resultaat was zeer teleurstellend. Er kwam wel een besluit waarin het IPCC-rapport staat vermeld, maar er is niet afgesproken hoe landen dit rapport gaan gebruiken om nationale klimaatplannen zo snel mogelijk aan te passen om klimaatverandering te stoppen bij 1,5 °C. En dat laatste is nou juist van levensbelang voor ons klimaat. Helaas is de COP24 er dus niet in geslaagd de ambitie op te schroeven. De milieubewegingen en progressieve landen verlieten de klimaattop dan ook gedesillustioneerd en gefrustreerd.

Een lichtpuntje van de top in Polen was er wel: de onderhandelaars wisten een handboek met regels voor het Parijs-akkoord te produceren. Tijdens de klimaattop van 2015 is afgesproken dat de opwarming van de aarde beperkt moet blijven tot 2 °C, en het liefst tot 1,5 °C. Er is toen afgesproken wát er moet gebeuren, maar nog niet hóé landen elkaar aan het Parijs-akkoord gaan houden. Dat gebeurde nu in Katowice. Het handboek is een belangrijk element voor het stoppen van klimaatverandering. Een ander hoopvol signaal was dat er op de COP24 behalve Greenpeace ook allerlei andere maatschappelijke organisaties en activisten aanwezig waren. Hun geluid was luid en duidelijk te horen: het is nú tijd voor klimaatactie, met of zonder politiek besluit. Wekenlang vonden er over de hele wereld protesten plaats. Ook in Nederland zullen er komende

maanden weer veel protesten plaatsvinden, uit onvrede dat zowel de nationale als internationale politici niet in staat zijn adequaat op de klimaatcrisis te reageren.

Samenwerking

Voor campagnes en andere activiteiten werkte Greenpeace Nederland, behalve met onze supporters en donateurs, samen met Greenpeace-collega's wereldwijd en in samenwerkingsverbanden met tal van organisaties, zoals Amnesty International, Milieudefensie, FNV, Fossielvrij NL, Stichting Natuur en Milieu, Natuur- en Milieufederaties en Wise.

Toekomst

In 2019 gaan we door om de Nederlandse financiële giganten op een duurzaam spoor te krijgen. Want ondanks allerlei beleggingen in zonne-energie en windparken gaat het merendeel van beleggingen van de Nederlandse pensioenfondsen en verzekeraars in de energiesector nog steeds naar steenkool, olie en gas. We kijken uit naar de doorberekening van de maatregelen die de planbureaus in het voorjaar gaan maken van het concept-klimaatakkoord. We blijven ons inzetten voor een ambitieus klimaatakkoord. Een akkoord dat binnen en buiten Nederland verschil kan maken.

Op internationaal niveau kijken wij uit naar de bevindingen van de Mensenrechten Commissie uit de Filipijnen. Samen met de slachtoffers van de verwoestende tyfoon Haiyan klaagden wij in 2015 bij de Mensenrechtencommissie 47 fossiele-energiebedrijven aan die met hun bedrijfsactiviteiten klimaatverandering veroorzaken en zo mensenrechten schenden. Ook de klimaatconferentie in september in New York is een op voorhand al belangrijke gebeurtenis, naast de COP25 in Chili die in november plaatsvindt. De regeringsleiders krijgen na het dieptreurige resultaat in Polen nog een laatste kans om te beslissen hoe de opwarming van de aarde onder de 1,5 °C te houden en wat hun land ervoor gaat doen. Uiteraard laat Greenpeace voor en tijdens deze top weer van zich horen.

Campagne uitgelicht

Klimaatakkoord: ambitieus en vaalgroen

In 2018 onderhandelde Greenpeace Nederland in nauwe samenwerking met Natuur & Milieu, Milieudefensie, de Natuur- en Milieufederaties, FNV, de Jonge Klimaatbeweging en MVO Nederland over de totstandkoming van nationale afspraken over klimaat en energie: het klimaatakkoord. Tot onze grote spijt is het niet gelukt om in 2018 tot een onderhandelaarsakkoord te komen: geen van de genoemde organisaties kunnen er achter staan.

In 2013 ontdeed Greenpeace zich voor het eerst van haar actieoverall om zitting te nemen aan de onderhandelingstafel van de Sociaal-Economische Raad (SER). Dat zorgde voor een doorbraak die het nu mogelijk maakt windmolens zonder subsidie op zee te bouwen. Het vooruitzicht op wellicht nog meer van dit soort doorbraken, zoals krimp van de veestapel, de groene-waterstofeconomie en de industrie die massaal groene stroom gaat gebruiken, deed ons begin 2018 besluiten mee te doen aan de onderhandelingen over klimaat en energie. Geen gemakkelijk besluit, omdat we toen al wisten dat de beoogde 49 procent emissiereductie van CO₂ niet genoeg is om gevaarlijke klimaatverandering te stoppen. Van meet af aan realiseerden we ons terdege dat het heel lastig zou worden om echte resultaten te boeken. En ook dat Greenpeace Nederland alleen een handtekening onder het akkoord zou zetten als er sprake zou zijn van een echte doorbraak. Want als het akkoord doorbraken zoals wind op zee voor elkaar zou krijgen, dan zou de CO₂-reductie veel sneller kunnen, net zoals de uitrol van wind op zee nu veel sneller gaat. Dan zou de doelstelling overtroffen worden. Eind december moesten we helaas concluderen dat het onderhandelaarsakkoord dat nu ter doorrekening wordt aangeboden aan de planbureaus "ambitieus en vaalgroen" is. Dat akkoord konden en wilden we niet ondertekenen.

Wat schort eraan?

Na een klein jaar onderhandelen ligt er een pakket van zo'n 600 maatregelen. Natuurlijk zitten daar goede elementen in, zoals het stimuleren van elektrisch vervoer, de woningbouw die van het gas af gaat, de flinke toename van windmolens op zee en de ambitieuze maatregelen voor het terugdringen van de emissies in de glastuinbouw. Maar daarnaast schort er helaas ook nog veel aan.

- Dit akkoord zorgt niet voor de transitie die we zo hard nodig hebben. We plakken pleisters en komen met kortetermijnschijnoplossingen, zoals het opslaan van CO₂ onder de zeebodem (CCS) en het gebruik van biomassa. Een échte transitie zou betekenen dat we onder meer fors gaan investeren in groene waterstof. Greenpeace Nederland heeft daarom het initiatief genomen om de Waterstof Coalitie op te richten, samen met verschillende partijen die deelnemen aan de klimaattafels. Dit zijn

onder andere netbeheerders, industrie, energiebedrijven, andere milieuorganisaties en wetenschappers. Helaas valt te verwachten dat door de inzet op schijnoplossingen als CCS vernieuwende technieken als groene waterstof uit de markt gedrukt zullen worden.

- De kosten voor het klimaatakkoord liggen te veel bij de gewone burger. De grootste vervuilers worden ontzien en houden zelfs hun hand op voor subsidie. De gewone belastingbetaler moet hiervoor opdraaien. Dat is voor Greenpeace niet acceptabel.
- Het klimaatakkoord is daarnaast boterzacht. Er staan geen bindende afspraken in. We zien alleen vage richtlijnen en onduidelijke maatregelen. Zo ontbreekt bijvoorbeeld een heffing op CO₂-uitstoot voor de industrie, waar zelfs De Nederlandsche Bank voor heeft gepleit. In plaats daarvan zijn er bedrijfsspecifieke plannen waarvan niet duidelijk is hoe ze afgedwongen kunnen worden. Deze aanpak krijgt niet alleen kritiek van de milieubeweging, maar ook vanuit de wetenschap.
- De landbouwsector had vanaf het begin de kleinste doelstelling op het gebied van CO₂-emissiereductie. En dat terwijl juist boeren nu al het slachtoffer worden van het extreme weer dat door klimaatverandering steeds vaker voor zal komen. Denk aan de droge zomer van 2018. De landbouw mag dan wel zijn bijdrage aan CO₂-reductie behalen door in te zetten op technische maatregelen, zoals mestvergisters, toch maakt hij nog steeds geen transitie door. Bovendien blijft krimp van de veestapel een groot taboe. Ondanks dat dit wel nodig is om klimaatverandering tegen te gaan, zo vinden onder andere ook de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, en het Planbureau voor de Leefomgeving.

Tijdens een persconferentie in Nieuwspoort vlak voor Kerst maakten we samen met Natuur & Milieu, Milieudefensie, de Milieufederaties, de FNV, de Jonge Klimaatbeweging en MVO Nederland bekend dat het akkoord in deze vorm onze steun niet krijgt. Dat betekent niet dat Greenpeace in een later stadium niet opnieuw aan tafel zal schuiven. Maar we doen dat wel alleen als we kunnen praten over onze belangrijkste pijnpunten. We blijven hoe dan ook knokken voor een eerlijk en effectief klimaatbeleid. Dat kan door te onderhandelen, maar ook door te demonstreren en actie te voeren. Want we mogen onze actieoverall dan wel verruild hebben voor onderhandelingen, maar dat was tijdelijk: uiteindelijk trekken we hem toch weer aan. Het klimaat kan immers geen halve maatregelen gebruiken.

A nighttime photograph of a cityscape. In the foreground, a large, dark, dome-shaped structure sits on a rooftop garden. The garden is illuminated with green lights, and the words "POLITICIANS TALK LEADERS ACT! GREENPEACE" are projected in bright green onto the dome. In the background, a city skyline is visible with various buildings and lights. At the bottom of the image, a sign for "HOTEL DIAMENT SPODEK" is visible.

POLITICIANS TALK
LEADERS ACT!
GREENPEACE

HOTEL DIAMENT SPODEK

KLASJA

HOTEL

DIAMENT

Biodiversiteit

Het wordt steeds zichtbaarder dat de mensheid bezig is haar eigen habitat ernstig te verwoesten. Zó ernstig zelfs dat wetenschappers zich afvragen of de planeet wel leefbaar zal blijven voor mensen. Biodiversiteit en het klimaat zijn belangrijke indicatoren voor de gezondheid van onze planeet. En onze kwetsbare aarde kan alle bedreigingen alleen overleven met sterke bossen, levende oceanen en duurzame landbouw. Daar moeten we met z'n allen zorg voor dragen.

Vernietiging van onze oerbossen door kap of verbranding is rampzalig, voor het klimaat en voor de bewoners: mens en dier. Ook de rol van oceanen in het reguleren van het wereldwijde klimaat wordt steeds duidelijker. De enorme watermassa van onze 'blauwe planeet' bindt koolstofdioxide uit de lucht, maar heeft tegelijkertijd te kampen met verzuring en toename van de temperatuur. En vanwege het bovenmatig gebruik van bestrijdingsmiddelen, de enorme uitstoot van broeikasgassen en het veroorzaken van ontbossing is de intensieve landbouw ook een belangrijke aanjager van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. Onze doelen zijn daarom duidelijk én ambitieus: ontbossing wereldwijd stoppen, schadelijke visserij aan banden leggen, grote stukken zee instellen als zeereservaat en landbouw minder intensief, zónder schadelijke chemicaliën maar mét een slimme samenwerking met de natuur. Het moet en het kan!

Wat wilde Greenpeace Nederland in 2018?

Om de biodiversiteit op onze planeet te waarborgen, werkte Greenpeace Nederland samen met andere Greenpeace-kantoren aan nationale en internationale projecten. Greenpeace wilde in 2018 onder meer:

- Bescherming van de Weddellzee, waardoor ook de zee rondom Antarctica beschermd wordt tegen de visserij.
- Een langjarige campagne starten met als focus de veehouderij in Nederland: de CO₂-uitstoot afkomstig uit de veehouderij moet, wereldwijd en zeker ook in Nederland, omlaag.
- Verdere vernietiging van het Indonesische regenwoud stoppen door palmoliegigant Wilmar te dwingen zijn beloften na te komen.
- Een verbod op de gevaarlijkste bijendodende bestrijdingsmiddelen in Europa.
- Het Amazoneregenwoud en zijn bewoners, de inheemse en lokale gemeenschappen beschermen.

Meat and Dairy

De consumptie van vlees en zuivel zoals die momenteel wereldwijd plaatsvindt, heeft een enorme prijs: de vernietiging van onze bossen, onze waterwegen, ons klimaat en onze gezondheid. De problemen in het doorgedraaide veeteeltsysteem zijn oneindig. Vele boeren zitten in de knel door torenhoge schulden, veroorzaakt door een sector

die vroeg om intensivering en schaalvergroting. En hoewel meer en meer mensen dit beginnen in te zien, heeft onze planeet geen tijd om te wachten tot iedereen wakker wordt. Wereldwijd moeten we minder vlees en zuivel gaan consumeren en vaker overstappen op een plantaardig dieet. Om dit voor elkaar te krijgen heeft Greenpeace een wereldwijde visie op tafel gelegd. Niet alleen over het verbeteren van de manier waarop we dieren houden voor consumptie, maar vooral over het substantieel terugdringen van het aantal dieren dat we fokken en opeten. Met innovaties in groenterijk voedsel en een nieuwe bewustwording van voeding aan de horizon, kan een plantaardig dieet met weinig vlees en zuivel 'het nieuwe normaal' worden.

Greenpeace besloot in 2018 een grote speler aan te pakken die een cruciale rol heeft in het steeds verder industrialiseren van de Nederlandse veehouderij: de Rabobank. Veel boeren zijn door de Rabobank, die 85 procent van de landbouwsector financiert, de afgelopen jaren in een ratrace richting schaalvergroting en intensivering geduwd. Het heeft ze weinig opgeleverd; sterker nog, de helft van hen leeft onder de armoedegrens. In de laatste maand van het jaar begon Greenpeace deze misstand aan te kaarten. Samen met onze vrijwilligers schreven we onder andere kerstkaarten aan de directie van alle lokale vestigingen van de Rabobank. Ons doel: de bank bewegen haar verantwoordelijkheid te nemen. We willen dat de bank stopt met investeren in de intensieve veeteelt en overstapt op het financieren van boeren die willen krimpen in dieraantallen en willen verduurzamen. Inmiddels hebben zo'n 15.000 mensen onze petitie ondertekend en een klacht tegen de Rabobank ingediend. In 2019 zullen we deze campagne verder uitbouwen.

Bescherm de natuurbeschermer: 'Alle ogen op de Amazone'

Jair Bolsonaro, sinds 1 januari 2019 de nieuwe president van Brazilië, wil van zijn land een landbouwsuperstaat maken. Hij wil de gebieden die nu rechtmatig eigendom zijn van inheemse gemeenschappen verkleinen en de rechten van deze mensen uithollen. Hij is hiermee begonnen door het ministerie van Landbouw, gedomineerd door de agribusiness-sector, verantwoordelijk te maken voor het afbakenen van inheems land. Dat viel voorheen onder de verantwoordelijkheid van FUNAI - de Braziliaanse overheidsinstantie voor de bescherming van inheemse gemeenschappen. Ook de capaciteit van Ibama - het Braziliaans milieuhandhavingsapparaat - is ingeperkt. Inheemse gemeenschappen dreigen onder zijn politieke leiding met geweld van hun land te worden gejaagd en zelfs vermoord te worden. In 2018 schoten we de Karipuna te hulp, een inheemse groep in de Braziliaanse staat Rondônia. Ondanks dat ze in een officieel beschermd gebied in het hart van het Amazoneregenwoud wonen, vinden er al jarenlang invasies plaats in hun gebied. De gemeenschap is ernstig gemarginaliseerd; er zijn slechts 58 van hen over. Twintig jaar nadat hun land officieel erkend werd, hebben zij meer dan ooit last van illegale ontbossing, zoals op satellietbeelden te zien is. Die beelden en data van twee vluchten over het gebied in juni en oktober lieten verwoesting zien die viermaal groter is dan officiële data tonen. Greenpeace Brazilië en Indigenist



© Rendra Hernawan / Greenpeace

Missionary Council (CIMI) dienden daarom een klacht in over illegale ontbossing bij de officier van justitie van de Braziliaanse provincie Rondônia. Dit had in september een politie-inval in het gebied van de Karipuna tot gevolg, waarbij de politie controleerde op illegale houtkapactiviteiten. Motorzagen, vrachtwagens en wapens werden in beslag genomen. Hoewel het slechts een controle was en het de illegale activiteiten slechts tijdelijk stillegde, hebben we wel bereikt dat het land van de Karipuna de aandacht van de autoriteiten heeft getrokken. De Karipuna werd eveneens internationaal een platform geboden. Een van de leiders - Adriano Karipuna - reisde in februari samen met een aantal Braziliaanse Greenpeace-collega's naar New York. Daar sprak hij tijdens een vergadering van de VN over kwesties rond inheemse gemeenschappen. In oktober vroeg zijn broer André Karipuna de leden van de *VN Business and Human Rights*-vergadering om hulp om het nog relatief intacte deel van het regenwoud dat officieel Karipuna-land is, te beschermen tegen invasie en ontbossing. In Nederland was er aandacht voor hun zaak bij nu.nl en NOS.nl. Zo hebben de Karipuna zich internationaal in de spotlights gezet en daarmee de kansen voor bescherming van hun land en cultuur vergroot. Maar hun voortbestaan blijft, zeker met de politieke nieuwe wind in Brazilië, zeer fragiel. Greenpeace bouwt in 2019 de campagne in Brazilië verder uit om de Karipuna en andere

inheemse gemeenschappen te helpen. Dat kan dankzij de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij.

Palmolie

Nederland is een van de grotere palmolie-importeurs ter wereld en is dus medeschuldig aan de verwoesting van het eeuwenoude regenwoud van Indonesië en Maleisië. Papoea dreigt nu ook het regenwoud, met meer dan veertig soorten paradijsvogels, te verliezen voor de palmolie in onder andere koekjes als Oreo. De fabrikant van Oreo, Mondelez, maar ook Unilever en Nestlé, kopen foute palmolie van Wilmar, de grootste palmoliehandelaar en regenwoudvernietiger ter wereld. In oktober publiceerden we een rapport waarin we de betrokkenheid van de multinationals bij ontbossing opnieuw aantoonde. Tegelijkertijd lanceerden we een petitie waarin we de multinationals oproepen te stoppen met het inkopen van palmolie waarvoor regenwoud wordt verwoest: Drop Dirty Palm Oil. De petitie is eind 2018 in Nederland al meer dan 50.000 keer ondertekend. Wereldwijd zijn miljoenen handtekeningen binnengehaald, waarmee de druk op het bedrijf stevig werd opgevoerd. Als gevolg van verschillende acties wereldwijd zette Wilmar uiteindelijk een actieplan op om al haar leveranciers in kaart

te brengen en de ontbossers af te stoten. Dankzij al onze vrijwilligers en donateurs is dit een belangrijke overwinning voor het regenwoud van Indonesië. Mits Wilmar zich natuurlijk aan de plannen houdt. We houden ze in de gaten!

Historische kans bescherming Zuidpoolzee verkeken

De toekomst van de gezondheid van onze oceanen is onzeker, mede door klimaatverandering en smeltend zee-ijs. Vandaar dat de Duitse regering samen met de Europese Unie bij de CCAMLR (Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources) een voorstel indiende voor de bescherming van de Zuidpoolzee. Om dit voorstel kracht bij te zetten vroeg Greenpeace de eerste drie maanden van 2018, middels de campagne 'Bescherm de Zuidpoolzee', wereldwijd aandacht voor het leven in de Zuidpoolzee. Tijdens de aan de campagne verbonden onderzoeksexpeditie naar Antarctica bezochten de eerste mensen ooit de zeebodem van de Zuidpoolzee. De expeditie leverde vruchtbare resultaten op. Wetenschappers ontdekten nieuwe kwetsbare mariene ecosystemen die een beschermd status hebben gekregen. Een mooie mijlpaal, maar wat Greenpeace betreft niet genoeg. We toonden de aanwezigheid aan van plasticvervuiling en gevaarlijke chemicaliën in de Antarctische wateren en in de sneeuw. Daarnaast kregen we steun van bijna de gehele krillvisserij, de primaire industrie in de Antarctische wateren. Die vissers, goed voor 85 procent van de totale Antarctische vangst, willen vrijwillig hun activiteiten beperken in belangrijke gevoelige ecosystemen, zoals bij de pinguïnkolonies. Ook gaven zij gehoor aan onze oproep om de Wedellzee te beschermen.

Behalve in de Zuidpoolzee trokken we ook op andere manieren aandacht voor het kwetsbare natuurgebied. In januari doken wereldwijd bij belangrijke monumenten rondreizende pinguïns op. In Nederland hielden we in het centrum van Utrecht met een groep vrijwilligers een professionele fotoshoot in pinguïnoutfits. Later gingen vrijwilligers op eigen initiatief nog de straat op om handtekeningen te verzamelen. De campagne kreeg wereldwijd steun van 2,7 miljoen petitieondertekenaars. Aan de hand van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek, ondersteund door de wereldwijde campagne, riepen we alle betrokken landen van de CCAMLR op de zee bij de Zuidpool te beschermen en een groot deel van die zee tot natuurreservaat te verklaren. De instelling van de Zuidpoolzee als zeereservaat zou een belangrijke bouwsteen zijn op weg naar 40 procent zeereservaten wereldwijd, ons uiteindelijke doel.

Helaas werd het voorstel begin november tijdens de CCAMLR-bijeenkomst afgewezen. Hoewel het gesteund werd door 22 van de 25 leden van de Commissie, sneuvelde het uiteindelijk alsnog. De delegaties uit China, Noorwegen en Rusland stelden alles in het werk om een constructieve discussie over Antarctica te blokkeren. Zij stemden tegen en blokkeerden daarmee deze historische kans. De teleurstelling is groot, maar maakt ons alleen maar strijdvaardiger. Ook in 2019 komt Greenpeace weer in actie voor de bescherming van de oceanen.

Drie schadelijke gifstoffen verboden in EU

Jarenlang voert Greenpeace al campagne om bestrijdingsmiddelen die schadelijk zijn voor bijen verboden te krijgen in de EU. In de aanloop naar Valentijnsdag deed Greenpeace onderzoek dat aantoonde dat driekwart van de online bestelde bloemen bijenvriendelijk is. En zelfs een kwart bevat verboden bestrijdingsmiddelen. In al die jaren stapelde de bewijslast zich op dat neonicotinoïde bestrijdingsmiddelen een groot risico vormen voor bijen en de gewassen en planten die ze bestuiven. In februari kwam ook de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) tot die conclusie. In nadere onderzoeken over de drie neonicotinoïden - imidacloprid, thiamethoxam en clothianidin - kwam de EFSA tot de conclusie dat ze tot onaantvaardbare risico's voor bijen, wilde bijen en hommels leiden. Dit was een opstap naar het langverwachte Europese verbod op deze stoffen dat in april 2018 werd ingesteld. Greenpeace heeft zich hier hard voor gemaakt en er vele gesprekken met politici en beleidsmakers over gevoerd. Minister Schouten van Landbouw maakte net op de valreep bekend vóór het Europese verbod te zijn. Het verbod van gebruik bij het telen van gewassen in de open lucht op drie bijendodende neonicotinoïde bestrijdingsmiddelen is een grote overwinning voor onze bijen en andere insecten! En de andere, al in de EU toegelaten bestrijdingsmiddelen? Uit onderzoek blijkt dat daar nog meer bestrijdingsmiddelen bij zijn die schadelijk zijn voor bijen. Greenpeace pleit dan ook voor een snelle en goede invoering van de Europese 'Bee Guidance'. Dit is een belangrijke leidraad voor de risicobeoordeling van pesticiden met betrekking tot honingbijen, hommels en solitaire bijen. We zijn helaas nog niet klaar!

Supermarkten, boeren en telers schakelen om

Onze supermarktcampagne in 2016, waarbij we supermarkten aanspraken op de bijenvriendelijke producten in hun schappen, had een flinke impact. Het grootste deel van de supermarkten beloofde beterschap. Groente en fruit in de schappen zouden in 2020 voldoen aan de criteria van Milieukeur (tegenwoordig: On the way to PlanetProof). De leveranciers van de supermarkten en een groot deel van de Nederlandse boeren en telers zijn in 2018 bezig geweest om daadwerkelijk om te schakelen en te voldoen aan de criteria van Milieukeur. Greenpeace heeft zich er sterk voor gemaakt dat de eisen van Milieukeur streng zouden blijven. Het aantal boeren dat volgens de principes van Milieukeur werkt groeit als kool - het gebruik van bestrijdingsmiddelen zal drastisch naar beneden gaan.

Samenwerking

Binnen onze bijencampagne is samengewerkt met meerdere partners, waaronder SumOfUs, de Tipping Point, de Bijenstichting en de BEE-Foundation, Heimans en Thijssen Stichting, IVN, LandschappenNL, Natuur en Milieufederaties, Natuurmonumenten, SoortenNL, The Pollinators, Vlinderstichting en wetenschappers. Binnen de klimaatonderhandelingen is nauw samengewerkt met Milieudefensie, Stichting Natuur en Milieu, en de Milieufederaties.



© Axel Kirchhof / Greenpeace

Toekomst

In 2019 zetten we onze campagne voor de verandering van de veehouderij voort. De focus zal daarbij liggen op de Rabobank, die als belangrijkste bankier van de vee-industrie zal moeten gaan bijdragen aan de transitie naar een ecologische landbouw met minder dieren.

Onze campagne om de Amazone te beschermen wordt een heel belangrijke. Met de komst van de nieuwe president voor wie bescherming van het regenwoud niet bepaald prioriteit is, zullen we alle zeilen bij moeten zetten om het bos en zijn bewoners te beschermen. Ook zullen we de Nederlandse overheid en Nederlandse bedrijven en alle andere wereldwijde importeurs van hout, soja en andere producten uit de Amazone die leiden tot ontbossing hierop aanspreken en ter verantwoording roepen. Bescherming van de Amazone moet, ook om de wereldwijde gevaarlijke klimaatverandering te stoppen, een topprioriteit worden!





Campagne uitgelicht

Teerzandolie? #nietmetmijngeld

In Alberta, Canada, liggen enorme voorraden teerzanden, zanderige gronden doordrenkt met dikke, kleverige aardolie. Deze zwarte smurrie kan uit de grond gewonnen worden om er bruikbare brandstof van te maken. Maar dat is een duur, energieverblindend en extreem verwoestend en milieu-vervuilend proces waarvoor ook nog eeuwenoude bossen moeten verdwijnen. De hoeveelheid broeikasgassen die bij teerzandoliewinning wordt uitgestoten is meer dan twee keer zo hoog als bij conventionele oliewinning. Willen we het klimaat redden, dan moet juist deze olie in de grond blijven.

Een bijkomend nadeel zijn de pijpleidingen om de teerzandolie te vervoeren van de teerzandvelden naar de kust, naar de olietankers. De oliemaatschappijen willen de pijpleidingen aanleggen dwars door het leefgebied van inheemse volkeren in de Verenigde Staten en Canada. Pensioenfondsen ABP, Aegon, NN Group en PFZW financieren dat met ons pensioen- en verzekeringsgeld. Investeren in vervuilende fossiele energie is niet meer van deze tijd. Het is hoog tijd dat financiële instellingen hun beleid aanpassen en verklaren niet meer te willen investeren in teerzandolie en pijpleidingen voor het transport van de olie.

Als onderdeel van de internationale campagne waarin financiële instellingen gevraagd wordt hun geld uit teerzandolie te halen, richtte Greenpeace Nederland zich in 2018 op de grootste Nederlandse investeerders. Zo voerden we veel gesprekken op hoofdkantoren van de investeerders en stonden we - met een aantal van onze vrijwilligers - met levensgrote, lekkende pijpleidingen op de stoep bij pensioenfondsen PFZW en ABP. Een van onze e-activisten, docent Erik Lu, riep in een persoonlijk filmpje de directrice van ABP op om onmiddellijk te stoppen met het investeren van zijn pensioen als docent in teerzandolie. Daarnaast tekenden ruim 32.000 mensen de petitie '#NIETMETMIJNGELD'. In oktober zet NN Group (o.a. Nationale-Nederlanden) de stap om volledig uit teerzandolie te stappen. Dat is goed nieuws! Nu zijn ABP, PFZW en Aegon aan zet.

First Engagement

De nieuwe afdeling van Greenpeace Nederland, First Engagement, laat heel Nederland de relevantie van Greenpeace zien. Het hoofddoel van het team is aansluiting te zoeken met Nederlanders die zich willen inzetten voor dezelfde doelen als wij, maar ons nog niet of nauwelijks kennen. Met meer medestanders kunnen we meer successen behalen, en vinden we mogelijke nieuwe donateurs. We maken nieuwe contacten door beter te luisteren en peilen welke onderwerpen zij belangrijk vinden. We volgen actualiteiten en trends, en laten beter zien hoe ons werk hieraan gekoppeld is. Dit werpt zijn vruchten af: dit jaar haalden we ruimschoots onze doelstellingen en leerden we ongeveer 132.000 nieuwe mensen kennen, zo'n twee keer zoveel als vorig jaar. Daarvan spraken 59.000 het vertrouwen in ons uit door hun telefoonnummer aan ons te verstrekken. Met een deel van hen hebben we contact gezocht om hun meer te vertellen over ons werk en te vragen of zij donateur willen worden.

First Engagement vertelt de verhalen van het werk dat Greenpeace in andere landen doet en ondersteunt internationale petitie's. Zo vergroten we ook de betrokkenheid bij de campagnes van de teams Klimaat & Energie en Biodiversiteit. First Engagement verzorgt ook de communicatie wanneer de organisatie zelf in het nieuws is met onderwerpen die niet een directe link hebben met milieuzaken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan onderwerpen als een nieuwe directeur, een nieuw pand dat we betrekken en veertig jaar Greenpeace Nederland. Net zo belangrijk is ons educatie- en voorlichtingsprogramma, vaak letterlijk de eerste kennismaking met Greenpeace. Daarnaast zorgen we voor een verdieping van engagement door het onderhouden en uitbouwen van onze relatie met vrijwilligers, bijvoorbeeld via het onlineplatform Greenwire en onze teamavonden. Veel vrijwilligers zijn ook actief als actievoerder en nemen deel aan specialistische teams, zoals de *kayaktivists* en het klimteam.

Wat wilde Greenpeace Nederland in 2018?

First Engagement heeft geen vastomlijnd portfolio, maar draagt het Greenpeace-verhaal uit door in te springen op actualiteiten, trends in de samenleving en internationale projecten. Hoewel de doelen van First Engagement niet uitsluitend voor 2018 gelden, zijn ze wel te benoemen:

- Nationaal en internationaal milieuwinst boeken.
- Campagnes voeren waarmee we aansluiting vinden bij belangrijke thema's die in de samenleving spelen.
- Zorgen voor aanwas van nieuwe supporters.
- Aanjagers zijn en makers van spraakmakend nieuws in Nederland.
- De andere campagneteams helpen om meer betrokkenheid bij hun publiekscampagnes te creëren.
- Communiceren op het niveau van denkrichtingen en waarden.

Resultaten

First Engagement haakte in 2018 in op diverse onderwerpen, waaronder luchtvaart en plastic. En we waren betrokken bij talloze andere protesten, petitie's en media-uitingen.

Luchtvaart

Een van de onderwerpen waar First Engagement in 2018 veel aandacht aan besteedde, was de campagne 'Zet Luchtvaart op het juiste spoor'. De lancering van deze campagne was te zien in EenVandaag. Tijdens de Landelijke Actiedag Luchtvaart op 23 juni protesteerden mensen voor het eerst in zes verschillende steden tegen de groei van de luchtvaart. En tijdens de actie op 8 december in Amsterdam pleitten we voor een stop op de luchtvaartgroei. Sinds deze campagne is de discussie over de luchtvaart veranderd. Vliegen en klimaat werden in de media voorheen zelden aan elkaar gekoppeld. Dat is nu wel anders en mogen we toch wel een succes noemen. We gaan uitgebreider in op dit onderwerp in 'Campagne uitgelicht'.

Plastic

Aan het begin van het jaar startten we een campagne voor het invoeren van statiegeld op kleine flesjes en blikjes. Dit deden we in coalitieverband, waarmee we partnerorganisaties zoals de Plastic Soup Surfer en Recycling Netwerk steunen in hun al jarenlange strijd. We organiseerden clean-ups en gingen met een enorme Neptunus naar Den Haag. Daarna voerden we de druk op producenten en supermarkten verder op om onnodig plastic tegen te gaan. We organiseerden 'plastic attacks' bij supermarkten en de 'Mispaksel'-verkiezing voor het product in de meest onzinnige verpakking. En de petitie 'Ik wil een wereld zonder wegwerpplastic' slaat aan: ondertussen zitten we op ruim 250.000 handtekeningen! Zie voor meer hierover in het kader: 'Campagne uitgelicht Plastic'.

Petitie's

Petitie's zijn een krachtig campagne- en communicatiemiddel. Ze zijn een makkelijke manier om onze boodschap te verspreiden, doordat ondertekenaars ze delen met vrienden. Ze laten zien hoe breed onze oproep wordt gedragen en zorgen ervoor dat de aangesproken partijen ons serieus nemen als gesprekspartner. Bovendien helpen petitie's ons om Nederlanders te leren kennen die zich willen inzetten voor dezelfde doelen als wij. Op petitiepagina's kun je doorgaans laten weten waarom je het onderwerp belangrijk vindt, wat helpt bij het vinden van meer steun voor onze oproep, omdat we weten hoe we deze het beste kunnen formuleren. En door je mailadres achter te laten, kunnen we mensen op de hoogte houden van het verloop van onze campagne. Zo weet je als supporter of je handtekening en inzet ook echt verandering opleveren op de lange termijn. Daarnaast leiden petitie's vaak tot nieuwe donateurs, die we altijd hard kunnen gebruiken om onze campagnes te voeren.

First Engagement zette petitie's in 2018 meerdere malen succesvol in. Een daarvan was de al eerder genoemde oproep om supermarkten te bewegen hun verzet op te geven tegen de

Campagne uitgelicht

Stop de luchtvaartgroei

2018 liet een kanteling in het luchtvaartdebat zien. 'Stop groei' was begin 2018 voor veel Nederlanders nog een spannend idee. Inmiddels wordt dit principe omarmd door bewonersverenigingen, maatschappelijke organisaties en steeds meer politieke partijen. Lelystad Airport is (weer) uitgesteld en verdere groei van Schiphol wordt met de maand onzekerder.

Greenpeace is heel blij met deze ontwikkelingen. De Nederlandse luchtvaartsector, met Schiphol voorop, barst namelijk uit zijn voegen. Met alle gevolgen van dien: de razendsnel groeiende impact op het klimaat, honderdduizenden omwonenden die lijden onder het geraas van de vliegtuigen en toenemende gezondheidsschade door ultrafijnstof. Maar er is meer: Schiphol sjoemelt met cijfers, komt afspraken niet na en mensen voelen zich gepiepeld. En dat terwijl Schiphol Group een staatsbedrijf is. Van ons allemaal dus! Het werkwoord 'Schiphollen' staat daarmee dan ook voor een onbetrouwbare overheid die financieel gewin van een bedrijf boven het algemeen belang stelt.

Daarom startte Greenpeace in 2018 met de campagne 'Zet de luchtvaart op het juiste spoor', waarin we vragen om een stop op de groei van de luchtvaart, een eerlijke belasting op de luchtvaart en investeringen in schone alternatieven als de trein. Alleen deze broodnodige combinatie van maatregelen helpt de CO₂-uitstoot afnemen. In deze campagne, waarin we samenwerken met Stichting Natuur en Milieu alsmede de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, organiseren we acties, schrijven we rapporten, benaderen we politici en zorgen we dat onze boodschap naar buiten komt. Een mooi voorbeeld daarvan is het luchtvaartmanifest, dat al door bijna 90.000 mensen is ondertekend! Greenpeace was in 2018 met acties aanwezig op diverse evenementen, zoals de Luchtvaartdag in november. En met het nieuwe Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart (LBBL) organiseerden we in juni de allereerste landelijke actiedag tegen luchtvaartgroei in zes steden.



uitbreiding van statiegeld naar kleine flesjes/blikjes. De media-aandacht voor de petitie tegen de gasboringen van het Britse Hansa Hydrocarbons bij Schiermonnikoog was uitmuntend. Binnen enkele dagen na de lancering werd de petitie bijna 20.000 keer getekend. En we hielpen in twee dagen een petitie over Shell de lucht in. Binnen een maand stonden er 27.480 handtekeningen op de teller.

Petitiestarter

Wat er zoal leeft in de samenleving is mooi te zien op Petitiestarter, ons open platform waar iedereen een petitie kan starten. Zoals die tegen de grote hoeveelheid geproduceerd plastic afval bij de Vierdaagsefeesten (meer dan 2.500 handtekeningen) en de petitie om het treintraject Amsterdam-Berlijn concurrerend te maken met vliegverkeer. De laatste heeft inmiddels een prachtig resultaat van ruim 15.000 handtekeningen opgeleverd. Deze 15.000 handtekeningen zorgden voor de nodige media-aandacht, debat in de Tweede Kamer en politieke onderhandelingen met Duitse partners. De campagne zwengelde bovendien de bredere discussie over alternatieven voor luchtvaart aan. De petitie tegen het uitbreiden van een golfbaan in het bos bij Kasteel Haarzuilens, waarvoor 600 prachtige, oude bomen tegen de vlakte moeten, nadert ondertussen de 9.000 handtekeningen.

Schier Je Weg!

Begin 2018 was Schiermonnikoog in rep en roer. Oliemaatschappij Hansa Hydrocarbons kondigde een week van tevoren een gasproefboring aan bij Schiermonnikoog. Naar nieuwe fossiele brandstoffen zoeken is in de huidige klimaatcrisis natuurlijk überhaupt gekkenwerk, maar deze proefboring zou ook nog plaatsvinden bij kwetsbare natuurgebieden en onder groot protest van de lokale bevolking die totaal overvallen werd. Alles lijkt erop dat overheid en bedrijfsleven met deze bliksemactie publiek protest in de kiem wilden smoren. Volkomen onacceptabel, zeker na het debacle in Groningen. Dit was een kolfje naar de hand van First Engagement. Met een team ervaren Greenpeace-actievoerders voeren we op de dag voor de start van de proefboringen naar boorplatform 'Prospector 1' bij Schiermonnikoog. De actievoerders klonken zich vast aan het boorplatform en wisten de proefboringen 24 uur tegen te houden. Ook hingen we een banner op met "Schier je Weg!". Een succesvolle Greenpeace-actie: we hebben de start van de proefboringen daadwerkelijk vertraagd, al was het een dag. We hebben een onacceptabele praktijk laten zien die normaal onder de radar was gebleven. In de media was er veel aandacht voor deze actie, minister Wiebes moest zich dezelfde dag nog publiekelijk verantwoorden en er kwam daarnaast ook hernieuwde aandacht voor de risico's van andere gasboringen buiten Friesland.

Media en andere uitingen

Begin januari sprong First Engagement in op een internationaal rapport over multinationals die milieu en mensenrechten aan hun laars lappen voor economisch gewin: we publiceerden een webbericht en deelden een video via Facebook. Aan het eind van die maand kwam de NOS langs om te vragen wat wij van het

nieuwe duurzaamheidsbeleid van Coca-Cola vonden. Dat item werd de opening van het 8-uur Journaal met 2,3 miljoen kijkers. In februari deden we op verzoek van Omroep West de woordvoering over jarenlange uitstoot van een kankerverwekkende stof door chemiebedrijf Sterigenics. In onze boodschap focusten we doelbewust op 'mens/milieu boven bedrijven'. En voor het eerst in de geschiedenis van Greenpeace Nederland voer in augustus tijdens de Amsterdam Pride een Greenpeace-boot mee in de Botenparade met de boodschap 'We're all rainbow warriors!'. Waarom Greenpeace heeft meegevaren? Anna Schoemakers, directeur van Greenpeace Nederland verwoordt het mooi: "Als milieuorganisatie vieren wij dit feest van diversiteit trots mee, omdat we geloven dat zorg dragen voor mens en milieu twee kanten van dezelfde medaille zijn. Kunnen zijn wie je bent, ongeacht je geslacht, genderidentiteit of seksuele voorkeur is voor mij haast vanzelfsprekend. Helaas blijkt keer op keer dat een evenement als Amsterdam Pride nog maar al te hard nodig is." Op de hulpvraag van #Hambibleibt Duitsland bij het protest voor het behoud van het Hambach-bos reageerde First Engagement met drie bussen vol vrijwilligers en een gigantisch spandoek. Ter plekke demonstreerden 50.000 mensen tegen kolen en voor Hambach. Met succes: de kap van het bos werd direct uitgesteld. Aan het eind van het jaar kon de beweging Extinction Rebellion in Nederland op onze steun rekenen in de vorm van kennis, tijd en kunde.

Samenwerking

Voor campagnes en andere activiteiten werkte Greenpeace Nederland, behalve met onze supporters en donateurs, samen met Greenpeace-collega's wereldwijd en in samenwerkingsverbanden met tal van organisaties, zoals Stichting Natuur & Milieu, de Natuur en Milieufederaties, Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart, de Plastic Soup Surfer, Plastic Soup Foundation, Recycling Netwerk, Stichting De Noordzee en Koninklijk Instituut Van Ingenieurs.

Toekomst

In 2019 roepen we de verantwoordelijken voor het plasticprobleem wereldwijd op het matje: de grote levensmiddelenbedrijven die steeds maar meer en meer plastic blijven produceren. Als ze zo doorgaan, zal het 'plastic monster' dat zij gecreëerd hebben in 2050 vier keer zo groot zijn. We werken plannen uit waarin ook onze schepen een rol spelen, om van bedrijven te eisen hun plastic voetafdruk drastisch te reduceren en wegwerpplastic uit te bannen. Greenpeace Nederland leidt een gedeelte van deze wereldwijde campagne.

Campagne uitgelicht

Een wereld zonder wegwerpplastic

Goedkoop en makkelijk wegwerpplastic: voedselbedrijven en supermarkten zijn er verslaafd aan. Maar onze oceanen betalen de prijs voor die verslaving: elke minuut belandt er wereldwijd een vuilniswagenlading aan plastic afval in zee met verstikkende gevolgen voor al het zeeleven. Dit kan en moet anders! Greenpeace streeft naar een circulaire economie, waarin wegwerpplastic geen plaats heeft. Supermarkten en voedselbedrijven moeten meewerken aan de oplossing: investeren in alternatieven voor wegwerpplastic en kiezen voor recycling in plaats van nieuw plastic.

Een van de oplossingen is statiegeld. In 2018 bereikte het politieke en maatschappelijke debat rondom statiegeld zijn hoogtepunt. Vandaar dat we ons samen met andere milieuorganisaties hard maakten voor de invoering van statiegeld op kleine flesjes en

blikjes. Helaas bleek de lobby van de supermarkten te sterk. De staatssecretaris besloot om de industrie nog twee jaar de kans te geven om het probleem zelf op te lossen en de invoering van statiegeld uit te stellen. Om de druk op de ketel te houden, lanceerden we de petitie 'Ik wil een wereld zonder wegwerpplastic', die alleen in Nederland al meer dan 250.000 keer is ondertekend. In de zomer van 2018 lanceerden we ook de #Mispaksel-verkiezing, waarbij ruim 30.000 mensen stemden op het meest in overbodig plastic verpakte voedselproduct. Red Band won met zijn per stuk verpakte winegums, waarop het bedrijf beloofde de verpakking aan te zullen passen. Tot slot brachten we in het najaar twee rapporten uit: een toonde aan welke merken tijdens wereldwijde clean-ups het meest gevonden worden. Het andere laat zien dat geen enkel van deze bedrijven de ambitie heeft om de hoeveelheid plastic terug te dringen. In 2019 gaan we volle kracht vooruit om het plastic monster te bedwingen. Stay tuned!



4



Inzichten & Communicatie

Voor & door supporters

Mobilisatie, bredere community en educatie

Het werk van Greenpeace reikt verder dan dat van alleen de medewerkers zelf. Samen met vrijwilligers en supporters werken we aan een groenere, vreedzamere toekomst. Vrijwilligers ondersteunen de milieucampagnes van Greenpeace, maar bedenken en organiseren ook zelf activiteiten die bijdragen aan het bereiken van onze milieudoelen.

Greenwire

Greenpeace Greenwire is het online-Greenpeace-platform dat mogelijkheden biedt om contact te houden met het vrijwilligers-netwerk, het tevens te versterken en uit te bouwen. Wij werken samen met de betrokken landen en wisselen successen en aandachtspunten uit. In totaal maken nu twaalf Greenpeace-organisaties gebruik van Greenwire.

Omdat Greenwire niet meer voldeed aan onze eisen, zochten we in 2018 naar een geschikte opvolger voor het platform. Samen met Greenpeace International en andere landenkantoren spraken we aan het eind van dat jaar een voorkeur uit voor het platform Open Social. In 2019 nemen we hierover een besluit.

Onze bredere community

Onze community bestaat niet alleen uit onze vrijwilligers die zich direct inzetten bij acties. Ook betrokken burgers, donateurs en andere supporters maken deel uit van de bredere Greenpeace-community. De werving en inzet van vrijwilligers is bij alle drie campagneafdelingen belegd. De afdelingen Klimaat & Energie en Biodiversiteit bouwen aan sterke kerngroepen van vrijwilligers rondom de langetermijndoelen van Greenpeace. Bovendien halen deze afdelingen de banden aan met strategisch relevante netwerken. De afdeling First Engagement profileert zich als dé plek om aan laagdrempelige, inspirerende en afwisselende Greenpeace-acties mee te doen. Hieronder een aantal inspirerende voorbeelden van de inzet van onze bredere community.

Betrokken burgers en vrijwilligersinitiatieven

In juni gingen duizenden burgers de straat op om te protesteren tegen de luchtvaartgroei en ondertekenden tienduizenden mensen een aantal krachtige petitie op Petitiestarter.nl. Samen met onze e-activisten riepen we verschillende Nederlandse financiële instellingen op om hun investeringen in teerzandolie in Canada stop te zetten. Bijna 350 organisaties en dus honderden mensen deden

mee aan de landelijke actiedag 'Noodklok voor het klimaat'. En in aanloop naar een belangrijke stemming rond het Zuidpoolzeegebied poseerden vrijwilligers in pinguinoutfits voor een professionele fotoshoot. Later gingen zij op eigen initiatief de straat op om handtekeningen te verzamelen. Ook voor andere, eigen initiatieven kregen onze vrijwilligers de ruimte, zoals schoonmaakacties tegen zwerfafval en op lokaal niveau meedoen met de International Straw Free Day, tegen het gebruik van plastic rietjes in de horeca.

Teamavonden

Om onze community actief te betrekken bij de organisatie en campagnes, organiseerden we maandelijks een teamavond met uiteenlopende inhoudelijke programmaonderdelen. Insteek van deze avonden is het direct aan de slag gaan voor Greenpeace-milieucampagnes. Voorbeelden zijn het maken van protestborden voor de manifestatie 'Stop de Luchtvaartgroei', deelname aan brainstormsessies voor de vlees- en zuivelcampagne en het maken van Plastic Monsters voor de Plastics-campagne die begin 2019 start. Hierdoor zien we meer betrokkenheid van vrijwilligers bij de specifieke campagnes.

AVA (Actieve Vrijwilligers Amsterdam)

Begin september is de AVA toegevoegd aan onze actieve community van vrijwilligers. Dit zijn vrijwilligers die in Amsterdam wonen en aangegeven hebben actiever te willen worden betrokken bij onze klimaatcampagnes. Zij hebben een eigen app-groep en in de afgelopen maanden hebben wij hier regelmatig gebruik van gemaakt voor het oproepen van de AVA voor acties.

Facebook-communities

In 2018 begonnen we met twee Facebook-communities: de Greenpeace NL en Greenpeace NL Expat Community. Met name de NL community loopt heel goed. Medewerkers en vrijwilligers maken er actief en op een creatieve manier gebruik van. Van oproepen voor acties tot het delen van belangrijk of interessant nieuws, het komt allemaal langs.

Klimaatfestival

Op een zeer koude, natte zaterdag in september stonden we samen met vrijwilligers op de tweede editie van het Klimaatfestival in Utrecht. Bij het Greenpeace-kraampje konden bezoekers hun eigen unieke 'meat & dairy'-tas laten maken. Deze duurzame tassen, die onze vrijwilligers van oude spandoeken hadden gemaakt, werden opgeleukt met slogans als 'beat the meat', 'what's at steak' en 'dare to drop the dairy'. Bovendien konden we op deze manier met festivalbezoekers goede gesprekken voeren over de gevolgen van de vleesproductie in Nederland voor het klimaat.

E-warrior

Voor de vlees- en zuivelcampagne besloten we om het e-activisme naar een hoger plan te tillen en in een nieuw jasje te steken. De winnaar van onze poll voor een nieuwe naam werd: E-warriors. In december lanceerden wij het nieuwe e-warrior-wervingsfilmpje en de onlinepagina waar mensen zich kunnen aanmelden als e-activist.

Amsterdam Pride

In augustus 2018 voer Greenpeace Nederland voor het eerst mee in de Botenparade van Amsterdam Pride. We toonden onze toewijding aan een wereld waarin iedereen gelijkwaardig is, ongeacht seksuele voorkeur of genderidentiteit. Aansluitend bij het thema van Amsterdam Pride 2018, *Heroes*, luidde ons motto: *We are all Rainbow Warriors!*. Uiteraard waren ook onze vrijwilligers betrokken, onder andere bij het ontwerp voor en het versieren van de boot, en samen met medewerkers voeren ze mee tijdens de Botenparade.

Educatie en voorlichting

Ook in 2018 inspireerde Greenpeace via het onderwijs kinderen, jongeren en volwassenen om zich voor een duurzame toekomst in te zetten. We bereikten hen op verschillende manieren: via nieuwe lesmaterialen en voorlichting, maar ook via onderwijsconferenties en workshops op diverse docentenopleidingen. Zo hopen we duurzaamheid op de schoolagenda's te krijgen, van de basisschool tot het universitair onderwijs. We traiden in 2018 15 nieuwe gast-sprekers. Onze voorlichters bezochten 194 groepen met een bereik van in totaal 6.107 kinderen, jongeren, scholieren en volwassenen.

- Via de Coöperatie Leren voor Morgen is Greenpeace betrokken bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaam onderwijs. Zo gaven we in drie consultatierondes feedback aan de ontwikkelteams van curriculum.nu, een landelijk initiatief voor onderwijsvernieuwing.
- Tijdens onderwijsconferenties spraken we docenten over hun wensen om de lessen of school duurzamer te maken. We maakten van de gelegenheid gebruik om nieuwe lesmaterialen onder de aandacht te brengen - en deden dat later ook in de nieuwsbrief -, bijvoorbeeld over burgerschap, plasticvervuiling en de impact van vlees- en zuivelconsumptie op ons klimaat.
- In 2018 verzorgden we opnieuw workshops op diverse docentenopleidingen. Bijvoorbeeld op de Fontys Hogeschool van Sittard, waar 350 docenten-in-opleiding de conferentiedag 'De groene docent' volgden.

- Speciale aandacht ging in 2018 naar de ontwikkeling van onlinenascholing voor basisschooldocenten. In het najaar draaiden we een eerste pilot waarin 45 docenten vanuit huis een training volgden om hun onderwijs te verrijken met 'leren voor duurzame ontwikkeling'. In deze nascholing ligt de nadruk op een schoolbrede aanpak. Geen tijdelijke projecten, maar structurele verduurzaming van de school.
- Tot slot zetten we de druk op het inkoopcollectief 'Energie voor scholen'. 75 procent van de scholen in Nederland is hierbij aangesloten. Via het collectief nemen zij momenteel grijze stroom af, en dat moet anders! In 2019 doen de scholen een nieuwe aanbesteding, voor de periode 2021-2025. Schoolbesturen neigen daarbij helaas weer naar vervuilende fossiele brandstoffen. Daarom voerden we diverse gesprekken met schoolbestuurders en het inkoopcollectief. En we stelden samen met onderwijspersoneel en ouders een open brief op die begin 2019 aan het inkoopcollectief wordt aangeboden.

Communicatie

Greenpeace in de media

De media helpen onze verhalen te vertellen. Verhalen over de impact van klimaatverandering. Over de gevolgen van de kap van het regenwoud voor palmolieplantages. Over de risico's van het blijven zoeken naar en gebruiken van fossiele brandstoffen. Onze campagnes worden sterker met media-aandacht. Het geeft ons de kans onze boodschap naar buiten te brengen en mensen te informeren over ons werk. Maar vooral de mogelijkheid om de verhalen van persoonlijk betrokkenen naar buiten te brengen.

Zo reisden in mei Argentijnse vertegenwoordigers van de inheemse Zuid-Amerikaanse bevolking de Mapuche uit Patagonië, Argentinië, af naar Nederland. Hun doel: actie voeren bij de aandeelhoudersvergadering van Shell. Shell boort in Patagonië naar schaliegas via *fracking*. Deze methode veroorzaakt bodem-, grond- en drinkwatervervuiling en tast de leefomgeving van de Mapuche aan. Actualiteitenprogramma EenVandaag volgde Huilipan, de regionaal leider van de Mapuche, tijdens zijn actie bij de aandeelhoudersvergadering.

Later dat jaar verwelkomden we André Karipuna, leider van het inheemse volk de Karipuna in de Braziliaanse Amazone. Hun leefgebied wordt ernstig bedreigd door illegale houtkap en landdiefstal. De Braziliaanse autoriteiten trekken zich niks aan van de bezwaren van de Karipuna. Daarom reist hij nu de hele wereld over om namens zijn Karipuna-bevolking hulp te vragen vanwege de ramp die zich in stilte in zijn land voltrekt. In Nederland sprak hij met de NOS en het nieuwsplatform Nu.nl.

Ons protest is nieuwswaardig

In juni organiseerden we samen met het Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart (LBBL) een protestdag tegen de groei van de luchtvaart, in zes verschillende steden in de buurt van de grote Nederlandse vliegvelden. Het protest haalde het nieuws op alle Nederlandse radio- en tv-zenders en stond in diverse kranten.

In de zomer kreeg de Mispaksel-verkiezing, de verkiezing van de meest onnodige en onzinnige plastic voedselverpakking, veel aandacht, zowel van het publiek als in de media. We ontvingen vele nominaties en uiteindelijk tienduizenden stemmen. De aftrap van de verkiezing was in Koffietijd. In het consumentenprogramma Kassa maakten we de winnaar bekend: snoepfabrikant Red Band streek met de twijfelachtige eer.

Ook klassieke Greenpeace-acties zijn een manier om problemen onder de aandacht te brengen. In februari traptten we het jaar af met een actie in de Waddenzee bij Schiermonnikoog tegen een proefboring naar gas door het Britse olieconcern Hansa Hydrocarbons. Het bedrijf kondigde op een vrijdagmiddag de boring aan. Nog geen week later hesen vier klimmers zich in een poot van het boorplatform. Als protest tegen nieuwe gasboringen, maar ook

omdat bewoners zich overvallen voelden door de extreme snelheid van het proces. Met deze actie vertraagden we de proefboring zo'n 24 uur. Er was veel mediabelangstelling voor onze actie. De hele dag waren we in het nieuws van de ochtendjournaals van onder andere RTL Nieuws tot en met Hart van Nederland 's avonds.

In november voerden we onder andere in Spanje en in Nederland actie tegen foute palmolie. We riepen Mondelēz, de maker van Oreokoekjes, op geen palmolie meer in te kopen bij Wilmar - de grootste palmoliehandelaar van de wereld. Deze handelaar dient eerst aan te tonen dat zijn palmolie niet afkomstig is van plantages die het regenwoud vernietigen.

Om onze oproep kracht bij te zetten klommen klimmers in Spanje aan boord van het schip Stolt Tenacity. Deze actie werd door Nederlandse media opgepikt. Een week later kwam er een vervolg: klimmers probeerden te voorkomen dat een palmolieschip van Wilmar aanmeerde in de havens van Rotterdam. Ook deze actie werd breed opgepikt en leverde veel media-aandacht voor onze boodschap op.

Noodklok voor het klimaat

Wat meer achter de schermen hebben we dit jaar keihard onderhandeld over het klimaatakkoord. We hielden verschillende journalisten hierover zo goed mogelijk op de hoogte door mediabriefings en persconferenties. We lichtten het proces aan de tafels en de inhoudelijke discussies toe om zo een zo groen mogelijk klimaatakkoord te krijgen.

We eindigden het jaar met de 'Noodklok voor het klimaat'. Op 1 december, vlak voor de start van de internationale klimaatconferentie in Polen en op de symbolische tijd 2 voor 12, luidden door heel Nederland de klokken. Met dit signaal riepen burgers door heel Nederland minister Wiebes van Economische Zaken op een koploper te zijn op de klimaattop. Een actie die in aanloop al breed opgepikt werd. Ruim 300 noodklokken deden mee en de actie was op de dag zelf 's avonds te zien in het NOS Journaal, RTL Nieuws en Hart van Nederland. Ook was er heel veel aandacht vanuit lokale en regionale media.

Online- en interactieve communicatie

In 2018 lanceerde Greenpeace Nederland haar nieuwe website en paste de privacybescherming aan de nieuwe Europese GDPR-wetgeving aan. En onze onlinegemeenschap groeit!

Ruim 62.000 supporters kozen ervoor om onze e-mailnieuwsbrief te ontvangen. E-mail blijft ons meest waardevolle directe communicatiekanaal. Terwijl ons social media-bereik afhankelijk is van de algoritmes en beslissingen van de social media-bedrijven, blijft e-mail een effectief en betrouwbaar middel om onze achterban te bereiken. Naast de nieuwsbrief bereikten we in 2018 696.000 programma- en actiemailabonnees. Op social media zijn we ook erg actief en onze groep volgers groeit flink. Het aantal vrienden en volgers op Facebook nam in 2018 toe naar meer dan 130.000. We zetten meer en meer in op Instagram waar we eind 2018 bijna



© Greenpeace / Matthew Kemp

10.000 volgers telden (2017: 6.000). Dit is deels het gevolg van een verschuiving in publieksvoorkeuren, maar ook van de toenemende druk van Facebook om advertenties te plaatsen in ruil voor publieksbereik. Facebook-groepen blijven een nuttig organisatorisch middel en een waardevolle aanvulling op Greenwire, ons eigen vrijwilligersplatform.

Nieuwe website

In 2018 lanceerden we een nieuwe website. Greenpeace International koos Greenpeace Nederland uit als 'early adopters' om met het nieuwe platform te gaan werken en dit verder te ontwikkelen. Verbeteringen die wij leveren komen ten goede aan de websites van alle Greenpeace-kantoren die hierin meedraaien. Wat levert deze nieuwe website ons op? Meer mogelijkheden om onze supporters te betrekken, ons steunen - financieel of via een petitie - is makkelijker, het beheer is eenvoudiger en er is veel minder dubbele content. Een van de eerste campagnes op onze nieuwe website was de Mispaksel-campagne. Door het publiek de kans te geven om te stemmen op de plastic verpakkingen die zij het meest overdreven vonden, maakten we de campagne extra interactief. De uiteindelijke winnaar? Per stuk verpakte winegums van Red Band.

Pinguin-app

In 2018 gebruikte Greenpeace Nederland voor het eerst augmented reality om aandacht te vragen voor een van haar campagnes. Om de Zuidpoolzee, het leefgebied van de pinguïns, te beschermen ontwikkelden we de Koning Pinguïn augmented reality (AR) app. Deze app, waarmee gebruikers een leerzaam spel kunnen spelen, heeft in 2018 meer dan 1.000 gebruikers.

Sterk videomateriaal

Het belang van video neemt toe in onze communicatie. Videob berichten hebben een beter bereik op social media en maken de afstand tussen campaigners, actievoerders en supporters kleiner dan ooit. Om hieraan te voldoen hebben we meer van onze medewerkers getraind in het werken met video. Alle campagnes produceren nu eigen social media-video's en *livestreamen* via Facebook is een beproefd middel geworden. Ook maken we meer gebruik van het materiaal van andere kantoren binnen het Greenpeace-netwerk. Sterk videomateriaal kan een aanzienlijke impact hebben: onze 'Beste EU'-video over vliegzeuren bereikte 2 miljoen mensen.

Petitiestarter

Op ons platform Petitiestarter, waarop iedereen zelf een campagne kan beginnen en ervaren dat actievoeren werkt, werden dit jaar 149 campagnes gestart, waaronder een paar heel succesvolle. De grootste knaller was 'Amsterdam-Berlijn; snel met de trein', die ondertussen al meer dan 15.000 keer ondertekend is. Dat steeds meer mensen de weg vinden naar ons platform bewijst de diversiteit aan onderwerpen waarvoor mensen aandacht vragen. Zoals de petitie tegen het uitbreiden van een golfbaan waarvoor 600 prachtige, oude bomen weg moeten. Of de petitie om de Nijmeegse Vierdaagsefeesten in 2019 plasticvrij te krijgen. Petitiestarter.nl bewijst zichzelf als een plek waar je niet alleen een petitie, maar ook een campagne kunt starten.

Greenpeace Magazine

Al sinds de oprichting houdt Greenpeace Nederland haar supporters op de hoogte van de acties en campagnes die we samen voeren. En de impact die we daarmee hebben. In die veertig jaar is het gestencilde A4'tje een magazine geworden. Maar de wereld om ons heen verandert continu en de mensen ook. Daarom vragen we regelmatig aan onze supporters of het Greenpeace Magazine nog voldoet aan hun wensen en verwachtingen. Elk jaar geeft een wisselend panel feedback op de inhoud en de vorm. Naar aanleiding van die feedback schaaft de redactie aan de verhalen om dichterbij de supporter te komen. In 2018 besloten we, nadat Greenpeace als organisatie een nieuwe koers ging varen, dat het magazine ook aan verandering toe was.

Restyling

Om aan de veranderde behoeftes van onze supporters te voldoen en het werk van Greenpeace beter te laten zien, ontwikkelden we een nieuw magazine. Onze supporter staat daarin in alle opzichten centraal. De toon is hoopvol en optimistisch: Greenpeace maakt de weg vrij voor iedereen om samen het grote verschil te maken voor een duurzame wereld. We doen verslag van die vooruitgang en zetten een spotlight op iedereen die daarbij een rol van betekenis speelt. Of dat nu Greenpeace is, of iemand anders. Met goed onderbouwde artikelen laten we zien wat we samen doen en bereiken. We laten ook de kleine overwinningen zien en vertellen waar we in het proces zitten, zodat het doel en probleem te overzien blijft. We maken het persoonlijk: iedereen kan impact hebben. Want voor een veilig klimaat en een schoon milieu hebben we iedereen nodig.

Supporter Care Team

De Servicedesk veranderde afgelopen jaar van naam naar Supporter Care Team. We willen hiermee benadrukken dat de supporter centraal staat. Tenslotte kan Greenpeace alleen het hele jaar actief zijn in onderzoek, acties en campagnes dankzij de supporters. Door op alle mogelijke manieren het gesprek aan te gaan, vormt het Supporter Care Team een van de schakels tussen de organisatie en onze supporters en het publiek.

Retentie

In 2018 noteerden we een stijging in de contactmomenten via post, e-mail en telefoon. Er is een toename van 30 procent in mailverkeer en 20 procent in telefonisch verkeer geweest ten opzichte van 2017. Dit is geheel toe te schrijven aan de acties en campagnes die zijn gevoerd. Naast het beantwoorden van vragen en het verstrekken van informatie, wisten wij ook 2.910 opzeggers toch weten te behouden als donateur door hen te informeren over het waarom van ons handelen en het effect en de impact van onze werkwijze toe te lichten.

Projecten en speerpunten

Het Supporter Care Team heeft afgelopen jaar onder andere ingezet op het verder digitaliseren van processen om onnodig papiergebruik tegen te gaan en sneller te kunnen handelen. Ook is het team medeverantwoordelijk geworden voor een deel van de webcare. Zo kunnen we ook op social media met onze supporters in contact komen en snel en adequaat ingaan op issues en vragen.

Training en Innovatie

Om onze supporters zo goed mogelijk te blijven informeren worden de medewerkers van het Supporter Care Team gedurende het jaar getraind en uitgedaagd om hun inhoudelijke kennis te vergroten. Dit doen wij door het toepassen van Gamification: een samenwerkingsvorm waarin steeds een van onze doelen extra aandacht krijgt door het inpassen van een spelelement. Dit bevordert naast de resultaten ook de onderlinge samenwerking. Door ons directe contact met de supporters kunnen wij aan de organisatie teruggeven wat er speelt bij de achterban, welke vraagstukken er zijn, maar ook welke mooie initiatieven en oplossingen er worden bedacht om met ons samen te werken aan een groenere aarde. Wij zijn ontzettend blij met al onze supporters en het verschil dat wij samen met hen kunnen maken.

5

HET MEEST GEVRAAGDE
CADEAU VAN NEDERLAND

NIKS

IS HIER VERKRIJGBAAR

GREENPEACE

#IKWILNIKS



Fondsenwerving

Succesvol campagne voeren is een vak. Ons vak. Soms lijkt een succes misschien uit het niets te komen, maar achter elke Greenpeace-campagne schuilt een traject van gedegen (feiten)onderzoek en analyse. Van gesprekken voeren, de druk opvoeren, coalities zoeken en steun vanuit het publiek verzamelen. Dat vergt een enorme toewijding. En middelen. Wij doen alles wat nodig is. En dat kunnen we alleen dankzij onze supporters. Greenpeace neemt geen geld aan van overheden en bedrijven. Zo blijven we onafhankelijk en kunnen we vrij en zelfstandig handelen zonder invloed van anderen. Het geeft ons tegelijkertijd de morele verplichting om onze middelen verstandig te gebruiken.

Totale inkomsten & aantallen donateurs

De totale inkomsten van Greenpeace Nederland in 2018 bedroegen € 22,1 miljoen. De inkomsten uit onze eigen fondsenwerving, inclusief nalatenschappen, maar exclusief giften als die van de Nationale Postcode Loterij, waren in 2018 € 18,5 miljoen. De inkomsten uit nalatenschappen bedroegen € 2,1 miljoen. Het aantal mensen dat naliet aan Greenpeace was 51.

Een ander belangrijk deel van de inkomsten van Greenpeace bestaat uit de jaarlijkse schenking van de Nationale Postcode Loterij, een bedrag van € 2,25 miljoen.

De in 2017 - samen met Hivos - ontvangen eenmalige bijdrage uit het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij werd in 2018 ingezet. (zie kader)

De totale inkomsten van Greenpeace Nederland zijn daarmee in 2018 met 12 procent afgenomen, doordat de opbrengsten van 'Alle ogen op de Amazone' voor een groot deel in 2017 verantwoord zijn. Ieder jaar verliezen we donateurs door het natuurlijk verloop, maar in 2018 hebben we ook 23.727 nieuwe donateurs geworven. Ook mooi is dat 6.200 voormalige donateurs ons in 2018 weer financieel zijn gaan steunen. Al met al werd Greenpeace Nederland eind 2018 actief gesteund door 361.275 donateurs.

Inspireren van onze donateurs

Dat goedgevoelensorganisaties al jaren kampen met teruglopende donateurs aantallen is geen geheim. In de volwassen geworden charitatieve sector beconcurreren het grote aantal goedgevoelensorganisaties elkaar voor een belangrijk deel om de financiële steun van donateurs. Responspercentages staan branchebreed onder druk, terwijl de kosten ieder jaar hoger worden. Daar komt bij dat de wetgeving het werven van fondsen niet gemakkelijker maakt.

We zijn continu op zoek naar betere manieren om zo relevant en goed mogelijk aansluiting te vinden bij potentiële gevers. Want

die zijn er natuurlijk nog steeds. Net als voorgaande jaren lag de focus op het vinden, binden en betrokken houden van donateurs. Dat deden we onder andere door het sturen van mailings, werving op straat en aan de deur, organiseren van speciale events, en via onlineacties en telemarketing. Daarbij kijken we altijd zoveel mogelijk naar de relatie die we met onze supporters hebben en stemmen daar ons inhoudelijke verhaal en vraag op af. Daarnaast hebben we regelmatig persoonlijk contact met onze grote gevers. En organiseerden we in 2018 verschillende evenementen, zoals de Greenpeace University, waar we onze donateurs bijpraatten over klimaatzaken en de resultaten van ons werk.

Vernieuwen

We onderzochten eveneens innovatieve wegen om fondsen te werven. Zo verbeterden we het in 2017 ontwikkelde NIKS-concept verder: we vroegen onze supporters met de feestdagen een keer NIKS te geven. Want voor NIKS gaat de zon op, en dat houden we graag zo! De donateur koopt NIKS en ontvangt een symbolisch cadeau: een doosje met daarin uitleg hoe Greenpeace de donatie inzet voor het herstel van een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu. Het concept werd in de media met open armen ontvangen. Er was enorm veel aandacht voor, ook in het kader van het 'ontspullen'.

We staken opnieuw veel energie in het verder ontwikkelen van onlinefondsenwerving. Het aantal donaties dat we via dit kanaal ontvingen, is ruim 30 procent gegroeid. We hebben veel geanalyseerd en getest. Met name via e-mail. Zo krijgen we steeds beter zicht op de wensen van supporters. Maar 2018 was vooral het jaar van de nieuwe website. Dat bezoekers de nieuwe insteek van meer verhalen waarderen, zien we aan het aantal bezoekers, dat met 16 procent steeg. Mede door de lancering van de nieuwe website ontvingen we in 2018 49 procent meer onlinegiften dan in 2017.

Nalatenschappen

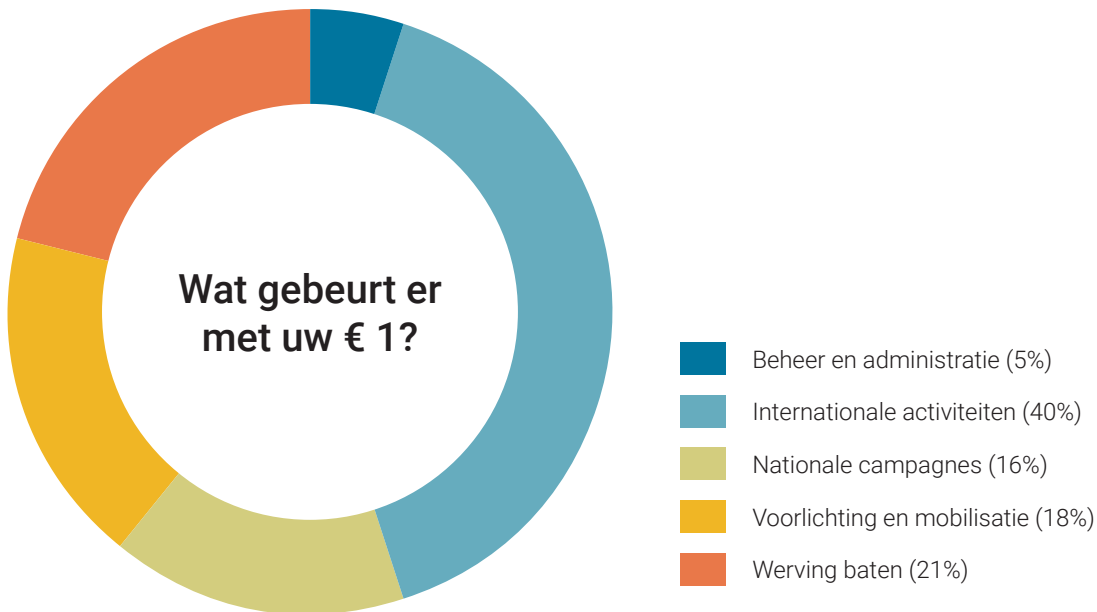
Ook in 2018 hebben we mooie bedragen uit nalatenschappen mogen ontvangen. Wij blijven het heel bijzonder vinden dat mensen ook na hun overlijden een bijdrage willen leveren aan de toekomst van de aarde en haar bewoners. We ervaren het als een groot blijk van vertrouwen dat mensen hun geld juist aan Greenpeace overdragen. Ook dit jaar hebben wij ons uiterste best gedaan om het relatiebeheer met nabestaanden en - mogelijk - toekomstige nalaters zo goed mogelijk te laten verlopen. Onze communicatiemiddelen hebben we in 2018 verder verbeterd, met een nieuwe brochure, een Facebook-campagne en een advertentie in diverse magazines. Hierdoor bereiken we steeds meer mensen met onze boodschap: 'Geef je groene idealen een tweede leven'.

Vermogensfondsen en particuliere financiers

Een andere voor fondsenwerving belangrijke ontwikkeling is de groei van het aantal betrokken vermogensfondsen en particuliere financiers van grotere projecten. Duurzaamheid als thema wordt steeds meer gemeengoed in onze maatschappij. Voor Greenpeace vertaalt zich dat in steeds meer kansen om mét deze fondsen en donateurs te zoeken naar mogelijkheden voor specifieke klimaatprojecten. Met dergelijke projecten kunnen de donateur én Greenpeace behaalde milieuwinst van heel dichtbij ervaren. Dat is voor alle partijen heel bevredigend.

Samenwerking

Voor onze fondsenwervende activiteiten werkte Greenpeace Nederland, behalve met onze supporters en donateurs, samen met Greenpeace-collega's wereldwijd en in samenwerkingsverbanden met tal van organisaties, zoals de Nationale Postcode Loterij en Hivos.



Campagne uitgelicht

Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone'

Tijdens het Goed Geld Gala in 2017 ontving Greenpeace, samen met Hivos, ruim € 14,8 miljoen uit het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij. Dit bedrag maakt het Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone' mogelijk. Vanaf 2017 zijn Hivos en Greenpeace druk bezig met dit project om samen met inheemse groepen van het Amazoneregenwoud de verregaande ontbossing tegen te gaan. Wij verbinden moderne technologieën, zoals satellieten, drones en tablets, met de eeuwenoude kennis van de inheemse bevolking, de boswachters van de Amazone. Dit kan alleen dankzij de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij.

Om de ontbossing te stoppen is een bijzondere coalitie gevormd van milieuorganisaties, mensenrechtenorganisaties en wetshandhavers, zoals Interpol en de belangrijkste koepelorganisatie van inheemse volkeren in de Amazone (COICA). Inheemse gemeenschappen staan er op deze manier niet langer alleen voor. Onderzoek toonde aan dat alleen al op het grondgebied van de Karipuna gemeenschap in de staat Rondônia, meer dan 11.000 hectare regenwoud is vernietigd. Qua oppervlakte is dat vergelijkbaar met de stad Utrecht. Saillant detail is dat 80 procent daarvan in de laatste drie jaar is gekapt. Het oerbos en zijn inheemse bevolking zijn in gevaar en de internationale gemeenschap is daarom meer dan ooit hard nodig.

"Inheemse mensen en lokale gemeenschappen zijn cruciaal voor de bescherming van het Amazoneregenwoud. Het regenwoud - ook

volgens de laatste bevindingen van het IPCC-rapport - moet overeind blijven om de opwarming van de aarde onder de 1,5 °C te houden. We moeten de inheemse bevolking bijstaan in hun strijd tegen de houtindustrie en andere indringers, zodat het grootste regenwoud op aarde niet onherstelbaar verwoest wordt", aldus Anna Schoemakers, directeur Greenpeace Nederland.

32.000 hectare regenwoud beschermd

In november 2018 boekte Amazon Frontlines, een van onze coalitiepartners, een revolutionaire overwinning voor inheemse rechten in Ecuador: de Kofan van Sinangoe, een groep inheemse bewoners in de Amazone, won een belangrijke rechtszaak. De rechtbank in Ecuador accepteerde voor het eerst bewijsmateriaal over milieuvervuiling als gevolg van mijnbouw. De Kofan-gemeenschap verzamelde dit materiaal in hun leefgebied onder andere met behulp van drones en satellietbeelden die de lokale organisaties Alianza Ceibo en Amazon Frontlines mogelijk maakten. De rechtbank veroordeelde de mijnbouwbedrijven voor het schenden van de inheemse rechten op water, voedsel en een gezond milieu, en verklaarde 52 concessies voor mijnbouw ongeldig. De Ecuadoraanse overheid werd zo gedwongen om alle concessies voor mijnbouw op en rond het woongebied van de Kofan-gemeenschap in te trekken. Concreet betekent dit dat meer dan 32.000 hectare regenwoud wordt beschermd tegen de verwoestende invloed van goudmijnen op natuur en mens.



Nationale Postcode Loterij helpt Russische bossen uit de brand

In Rusland vliegt elk jaar een gebied van 40 miljoen hectare natuur in brand. Met een geweldige extra gift van de Nationale Postcode Loterij begon Greenpeace in het voorjaar met een nieuw project om de Russische bossen te beschermen. Wij bedanken alle deelnemers van de Nationale Postcode Loterij hartelijk voor hun deelname. De Nationale Postcode Loterij kende het project het ongelofelijke bedrag van € 2.409.000 toe. Met dit geld kunnen vrijwillige brandweerteams in actie komen om de bos- en veenbranden te voorkomen en te bestrijden. Daarmee beschermen we het klimaat, de bijzondere Russische wouden met een subarctisch klimaat en de levens van dieren én mensen.

Zelf gaan blussen

Tien jaar geleden, toen een nieuwe boswet in Rusland een streep zette door effectieve bestrijding van natuurbranden, besloot Greenpeace zelf de branden te gaan blussen. Sindsdien trekken onze medewerkers met mobiele blusapparaten naar de brandhaarden om zoveel mogelijk natuurgebied te redden. Zo voorkomen we dat het leefgebied van bruine beren, de gouden adelaar en de Siberische tijger nog verder verdwijnt. Maar niet alleen de oeroude bossen lijden onder de branden. Huizen en oogsten gaan in vlammen op en tot in de verre omgeving sterven mensen als gevolg van de giftige rookwolken. De CO₂-uitstoot van natuurbranden is vergelijkbaar met 20 procent van de uitstoot

afkomstig van fossiele energie en jaagt klimaatverandering verder aan. Roetdeeltjes stijgen op uit de brandende Russische bossen en dalen neer op de Noordpool, waardoor het ijs nog sneller smelt. Kortom, de gevolgen van deze branden reiken tot ver over de Russische landsgrenzen. Ze treffen dus eigenlijk ons allemaal.

Blussen is niet genoeg

De branden zijn talrijk, Rusland is groot en het aantal brandweerteams is klein. Door klimaatverandering wordt het aantal en de omvang van de branden alleen maar groter. Blussen is dus niet genoeg. Daarom investeren we ook in preventie om deze milieuramp te stoppen. In de zomer van 2018 organiseerden we in de Baikal-regio het eerste trainingskamp voor vrijwillige brandweerteams. Deelnemers leerden hoe ze gevaarlijke veenbranden kunnen ontdekken en effectief blussen, en hoe ze de lokale bevolking over brandpreventie kunnen informeren. Bovendien bouwden ze onderling een netwerk op. De Stop Fire-campagne op nationale tv-programma's, radio en zelfs in het openbaar vervoer is de eerste gezamenlijke campagne van lokale overheden en goede doelen voor brandpreventie en heeft meer dan 30 miljoen Russen bereikt. Immers, 90 procent van de branden is - bewust of onbewust - veroorzaakt door mensen. Al in het eerste jaar hebben we grote successen geboekt met 20 procent minder gras- en bosbranden en zelfs 90 procent minder veenbranden. Een mooie bevestiging van onze duale strategie: branden effectief blussen gecombineerd met een landelijke preventiecampagne.



“40 miljoen hectare bos, veengrond en grasland dat jaarlijks in vlammen opgaat; dat is tien keer Nederland. Een gigantisch groot gebied met enorme impact op het klimaat. De inzet van Greenpeace en de vrijwillige brandweerteams voor het beschermen van deze kwetsbare regio’s is van onschatbare waarde. Wij zijn blij dat we dit kunnen ondersteunen dankzij onze deelnemers.”

**Margriet Schreuders, hoofd van de afdeling
Goede Doelen van de Nationale Postcode Loterij**



6



Bedrijfsvoering

Organisatie en bedrijfsvoering

Greenpeace Nederland is een stichting. In het organigram staat schematisch hoe we zijn georganiseerd. De vier afdelingshoofden, de twee programmadirecteuren en de twee directeuren vormen het leiderschapsteam. Samen zijn ze verantwoordelijk voor de strategie, planning en aansturing van de organisatie.

Directie en bestuur

Anna Schoemakers en Joris Thijssen bekleeden samen de functie van directie én bestuurder van Greenpeace Nederland. Zij zijn samen eindverantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en uitvoering, en leggen verantwoording af aan de raad van toezicht. Het bruto jaarsalaris van Anna Schoemakers en Joris Thijssen is vastgesteld op respectievelijk € 81.981 en € 93.850. Het verschil in salarissen komt door ervaringsjaren. Deze salarissen zijn gebaseerd op functiegroep G van de Beloningsregeling Directeuren 2018 van Goede Doelen Nederland met een Basis Score voor Directiefuncties van 409, die gebaseerd is op de Code Goed Bestuur. Het bruto directiesalaris is 10 procent lager dan het salaris zou mogen zijn volgens de 'Beloningsregeling Directeuren', berekend naar haar 'verantwoordelijkheidsradius'. De genoemde salarissen zijn exclusief overige werkgeverslasten, sociale verzekeringen en pensioenkosten. De directie/de bestuurders ontvangen in hun hoedanigheid van bestuurder geen vergoeding.

Personeelsbeleid

Onze medewerkers zijn gedreven en deskundige mensen, die zich met hart en ziel inzetten voor het milieu en cruciaal zijn voor het behalen van onze doelstellingen. Greenpeace biedt hun zinvol werk dat bijdraagt aan een betere wereld. Een dynamische werkomgeving, met ruimte voor creativiteit en goede secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals een NS-Business Card 2e klas, een pensioenregeling met een meer dan gemiddelde werkgeversbijdrage, een sabbaticalregeling en diverse premievrije verzekeringen om de risico's bij langdurige arbeidsongeschiktheid financieel te compenseren. Plus een redelijk salaris dat past bij de zwaarte van de functie en de werkervaring. Wij streven naar een zo evenwichtig mogelijke samenstelling van onze teams, zonder dat we daarbij de kwaliteit uit het oog verliezen.

Formatie en bezetting

Mens en natuur staan voor een grote uitdaging. Greenpeace wil een grote beweging inspireren om samen te strijden voor een groene en vreedzame wereld. De organisatie heeft multidisciplinaire

campagneteams met de focus op Klimaat & Energie en Biodiversiteit, en een flexibel First Engagement-team dat inspringt op actuele thema's. Alle campagnes worden ondersteund door de afdelingen Fondsenwerving, Inzichten & Communicatie en Bedrijfsvoering.

Voor 2018 bedroeg het aantal begrote formatieplaatsen 76,2 fte (2017: 84,6). Een formatieplaats is bij onze organisatie een volledige arbeidsplaats van 37,5 uur per week. In 2018 was de gemiddelde bezetting 77,3 fte (2017: 78,2). In 2018 vertrokken 24 medewerkers (2017: 26) en begroetten we 21 nieuwe collega's (2017: 7). 10 van de 24 medewerkers die vertrokken, kozen er zelf voor om de organisatie te verlaten. De overige vertrekkende medewerkers gingen uit dienst omdat de arbeidsovereenkomst eindigde op de afgesproken datum of op verzoek van de organisatie. Op 31 december 2018 had Greenpeace Nederland 92 medewerkers in dienst: 56 vrouwen en 36 mannen. Deze cijfers zijn inclusief kortlopende contracten voor specifieke projecten en/of tijdelijke vervanging. Het leiderschapsteam bestaat uit 5 vrouwen en 3 mannen.

Ziekteverzuim en arbeidstevredenheid

In 2018 was het verzuimcijfer 7 procent (2017: 3,2). Belangrijke oorzaken van de stijging zijn niet-werkgerelateerde ziekteverzuim. We berekenen de verzuimcijfers zo nauwkeurig mogelijk. Dat wil zeggen dat we rekening houden met het arbeidspatroon, dus het aantal uren dat iedere medewerker per dag werkt. Ook tellen we eventueel gedeeltelijke werkhervatting mee in de periode van re-integratie met een loonwaarde. Gemiddeld meldden medewerkers zich in 2018 1,6 keer per jaar ziek (2017: 1,5).

Cultuur en competentie management

De Nederlandse organisatie wenst wat betreft competentie management zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat Greenpeace International heeft ontwikkeld. We willen een eenvoudig toepasbaar systeem dat op maat is gemaakt voor onze organisatie en zo echt kan bijdragen aan het oplossen van knelpunten en aan het verbeteren van de organisatiecultuur. Competentiemanagement zal in de praktijk worden toegepast bij werving en selectie, functioneren en beoordelen, ontwikkeling en het belonings-, mobiliteits- en verzuimbeleid. Om onze internationale cultuur te versterken en kennis onderling zoveel mogelijk te delen, participeren medewerkers in internationale *skillshares* op het gebied van bijvoorbeeld financiën, fondsenwerving en personeelszaken.

Integriteit

Greenpeace streeft naar een cultuur waarin medewerkers en vrijwilligers veilig kunnen werken. Hierin is geen plaats voor zaken

STICHTING GREENPEACE NEDERLAND



als fraude, corruptie, seksuele intimidatie en geweld. Zowel binnen Greenpeace wereldwijd als binnen Greenpeace Nederland is afgelopen jaar hard gewerkt aan het opzetten en verbeteren van de integriteitssystemen. Zo is bij ons de Gedragscode geactualiseerd. Daarnaast is gestart met het checken van de werkprocessen om na te gaan waar kwetsbaarheden kunnen zitten en deze zoveel mogelijk uit te sluiten. Naast de in- en externe vertrouwenspersonen, bij wie collega's en vrijwilligers altijd terecht kunnen, zijn er in- en externe meldpunten ingericht waar medewerkers en vrijwilligers melding kunnen doen van (vermoedelijke) overtredingen, waarna (extern) onderzoek volgt.

Nu het systeem voor preventie en melding is ingericht, wordt in de komende periode de focus gelegd op de vraag hoe het bespreken van integriteitsonderwerpen regulier onderdeel van het werk kan worden, zodanig dat er een zogenaamd 'moreel leerproces' ontstaat. Hierdoor kan het integriteitsbeleid voortdurend worden aangescherpt.

Functie- en loongebouw en gesprekscyclus

Greenpeace wil haar medewerkers passend belonen, goede medewerkers behouden en het voor potentiële nieuwe medewerkers, ook wat betreft arbeidsvoorwaarden, aantrekkelijk maken voor ons te komen werken. Ons functiegebouw is opgebouwd met generieke functiebeschrijvingen met daarboven enkele rollen. In 2017 zijn de functies gewaardeerd volgens de Bakkenist MNT-methode. Daarnaast gebruiken we een voor de goededoelensector marktconforme loonstructuur. In 2018 zijn we gestart met de implementatie van een nieuwe gesprekscyclus, waarbij we gebruik maken van 360 graden feedback, persoonlijke ontwikkelingsplannen en personeelsbeoordeling. Aan het begin van de cyclus maken de leidinggevenden afspraken met de medewerkers over te realiseren doelen, resultaten en

functioneren. Aan het einde van de cyclus volgt de beoordeling. Daarnaast zijn we gestart met de implementatie van een nieuwe beoordelingssystematiek, die zal dienen om resultaatafspraken te maken en concreet plannen te maken voor de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers. In 2019 wordt de gesprekscyclus en beoordelingssystematiek geëvalueerd en mogelijk aangepast.

Diversiteit

Greenpeace voert een actief diversiteitsbeleid: we richten ons bij de werving van nieuwe medewerkers actief op het vinden van collega's met onder andere diverse etnische achtergronden. Daarnaast leveren we, in lijn met de Participatiewet, extra inspanning om ook collega's met een beperking te kunnen verwelkomen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Greenpeace vindt dat alle bedrijven en instellingen bewust moeten omgaan met de gevolgen van hun handelen voor hun omgeving en de maatschappij, en negatieve impact zoveel mogelijk moeten vermijden of terugdringen. Dat geldt uiteraard ook voor onszelf. We zijn aangesloten bij het INGO-charter, waarmee we ons verbinden aan een aantal standaarden van internationale non-gouvernementele organisaties op het gebied van duurzaamheid, transparantie en verantwoording. Deze verantwoording vindt plaats via een rapportage volgens een standaard van het Global Reporting Initiative (GRI). Greenpeace Nederland stelt geen eigen rapportage op, maar als wereldwijde organisatie stellen wij een geconsolideerde GRI/INGO-rapportage op, die na verschijnen van dit jaarverslag te vinden zal zijn op de website van Greenpeace International. Greenpeace Nederland onderschrijft de algemene MVO-principes zoals vastgelegd in ISO 26000: accountability, transparantie, ethisch gedrag, respect voor de belangen van stakeholders, voor de wet, voor internationale gedragsnormen en voor mensenrechten. Voor Greenpeace

Nederland zijn de MVO-kernonderwerpen milieu, behoorlijk bestuur, eerlijk zakendoen, arbeidsomstandigheden en deelonderwerpen van het kernonderwerp consumentenaangelegenheden het meest relevant. Wij hebben onze ambities, doelstellingen en prioriteiten voor deze onderwerpen in kaart gebracht. In de jaarrekening zetten we uiteen hoe we omgaan met onze beleggingen.

Hoe milieuvriendelijk zijn we zelf?

Greenpeace Nederland stelt hoge eisen aan zichzelf als het gaat om milieuzorg. Logisch, want dat vragen we ook van anderen. We huizen in een zeer duurzaam pand. We beperken ons energiegebruik tot een minimum en nemen groene stroom af. Auto's gebruiken we zo weinig mogelijk: iedere medewerker heeft een NS-Business Card 2e klas. Als het nodig is om te reizen en de bestemming is binnen 12 uur met de trein te bereiken, wordt er niet gevlogen. Hier kan alleen, bij hoge uitzondering, van afgeweken worden met toestemming van de directie en uitsluitend als de bestemming verder dan 8 uur reizen per trein ligt. Voor internationaal overleg maken we veel gebruik van videoconferencing. Als medewerkers toch per vliegtuig reizen, wordt de uitstoot van CO₂ en overige broeikasgassen gecompenseerd. En zo ook de CO₂-uitstoot als gevolg van ons gebruik van overig vervoer, gebouwen en papier. We vragen onze lezers om ons magazine via internet te lezen in plaats van dit op papier te ontvangen. En het jaarverslag publiceren we alleen online. Voor medewerkers is de lunch veganistisch.

In een aantal opzichten kan Greenpeace Nederland geen concessies doen. We willen tot over de grenzen campagnes blijven voeren en allerlei vormen van geweldloze acties organiseren. Ons uitgangspunt is dat het milieuvoordeel dat we willen bereiken met een campagne moet opwegen tegen de milieubelasting en de kosten van schepen, rubberboten, voertuigen en andere uitrustingen of materialen.

Bankieren

Sinds 2017 zijn we volledig overgestapt voor onze incasso's en betalingen van crediteuren en salarissen naar Triodos Bank. Deze bank komt overeen met onze duurzaamheidseisen. Naast Triodos Bank gebruiken we ASN Bank voor onze liquide middelen. In 2018 hebben we alle effecten op onze effectenrekening verkocht omdat het te verwachten lange termijn rendement te laag is ten opzichte van de te lopen risico's en we de gelden direct ter beschikking willen houden voor inzet voor de doelstellingen. De middelen worden aangehouden op rekening-courant en spaarrekeningen.

Inkoopbeleid

Greenpeace kiest haar producten en leveranciers zorgvuldig. Ze moeten aansluiten bij onze eigen MVO-criteria en het milieu niet of minimaal belasten. We beoordelen producten op hun milieubelasting en kopen uiteraard de minst belastende. Drukkerijen die voor ons werken, voldoen aan strenge milieueisen.

Planning en control

Het plannen, bijsturen en verantwoorden van onze activiteiten en de besteding van middelen doen we met behulp van de planning-en-controlcyclus: een terugkerende cyclus van plannen en rapportages over die plannen.

Driejarenplannen en jaarplan

Het werk van Greenpeace Nederland maakt deel uit van het Global Programme van Greenpeace International. Op basis van de doelen die Greenpeace International heeft vastgesteld, heeft Greenpeace Nederland in het najaar van 2018 haar driejarenstrategie voor 2019-2021 vastgesteld. Hierin is onze missie uitgewerkt in deelstrategieën per afdeling die de basis vormen voor de concrete doelstellingen voor de komende jaren. Financieel vertaalden we dit in een begroting en een meerjarenraming waarbij we rekening houden met verschillende scenario's. Binnen Europa werken wij ook nog eens samen met alle Europese kantoren van Greenpeace. Voor Greenpeace heeft de Europese Unie een missie-kritische rol om de 1,5 °C en de wereldwijde doelstellingen voor de bescherming van de biodiversiteit te bereiken. Gezamenlijk is daarom een Europees driejarig strategisch plan opgesteld dat richtinggevend is voor de nationale campagnes in Nederland. De drie pijlers van dit plan zijn: de Europese energietransitie, de Europese vlees- en zuivelcampagne én People power en de democratische toekomst van Europa. Greenpeace Nederland draagt in geld en andere middelen bij aan deze Europese doelen en is actief betrokken bij de internationale campagnes.

Rapportages

Elke maand stelt de afdeling Bedrijfsvoering een maandrapportage op met de belangrijkste financiële, personele en andere relevante gegevens, zodat de directie, afdelingshoofden en (internationale) projectleiders waar nodig kunnen bijsturen. Na afloop van elke vier maanden stellen de leden van het leiderschapsteam een uitgebreide rapportage op. Hierin geven ze een overzicht van de inhoudelijke resultaten en activiteiten, de resultaten en kosten van fondsenwerving, en personele aspecten, zoals ziekteverzuim. Als de kosten afwijken van het budget voegen de afdelingshoofden een verklaring en een bijgestelde prognose toe. De directie/ bestuurders en de raad van toezicht bespreken deze vier- en achtmaandsrapportages en sturen bij waar nodig. Ook bespreekt het leiderschapsteam de evaluaties van projecten, zodat we lessen kunnen trekken uit wat wel en niet goed is gegaan. Na afloop van het jaar verantwoordt Greenpeace Nederland alle resultaten en de besteding van de middelen publiekelijk in haar jaarverslag. De (financiële) ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de behaalde resultaten, de toestand op de balansdatum en de kasstromen worden uitgebreid beschreven en toegelicht in de jaarrekening 2018. Hierin staat ook een toelichting op hoe we omgaan met de financiële instrumenten en risico's en op ons beleid ten aanzien van reserves.

Risicomanagement

Op basis van een jaarlijkse risicoanalyse houden directie/ bestuurders en de raad van toezicht zicht op de belangrijkste potentiële risico's voor de organisatie. Elk jaar actualiseren we deze risicoanalyse. Gebieden waarop Greenpeace mogelijk risico's loopt, zijn: inkomsten, juridische aansprakelijkheid, imago en bedrijfsvoering, waaronder fraude of IT. Voor elk risicogebied zorgt de directie ervoor dat, met behulp van de afdelingshoofden, de risico's zo klein mogelijk worden en de eventuele gevolgen kunnen worden opgevangen. Voorbeelden van de onderkende risico's zijn de kosten gerelateerd aan een terugval van inkomsten door verlies van donateurs en bijvoorbeeld fraude of IT-gerelateerde risico's. Hierbij schatten we de ernst en herstelkosten in en bepalen we de kans in procenten dat dit risico voorkomt. Het resultaat van de ernst en herstelkosten maal het risico geeft het bedrag waarvoor we de continuïteitsreserve aanhouden. We stemmen internationaal de risico's ook af om zo effecten bij andere Greenpeace-organisaties tijdig en goed te kunnen ondervangen, aangezien deze ook kunnen doorwerken bij Greenpeace Nederland. De conclusie is dat Greenpeace voldoende in staat is om risico's op te vangen als die zich onverhoopt voordoen. De financiële reserves zijn voldoende en de risico's vallen onder eindverantwoordelijkheid van de directie/ bestuurders. Voor de behandeling van de overige risico's verwijzen we naar de jaarrekening, onderdeel 'Financiële instrumenten'.

Begroting 2019

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Totale baten in begroting raad van toezicht	21.120
Batenrealisatie Rusland	927*
Batenrealisatie Alle ogen op de Amazone	156*
Totale baten o.b.v. nieuwe grondslagen	22.203
Totale lasten in begroting raad van toezicht	21.759
Lasten Rusland toezegging (o.b.v. onttrekking bestemmingsfonds)	927*
Lasten Rusland toezegging (o.b.v. onttrekking bestemmingsfonds)	156*
Totale lasten o.b.v. nieuwe grondslagen	22.842
Saldo van baten en lasten	- 639
Inzet bestemmingsreserves	744
Operationeel resultaat	105

* Gebaseerd op onttrekking bestemmingsfonds in de begroting die de raad van toezicht heeft goedgekeurd

Toekomst

In 2019 gaat de nieuwe strategie van Greenpeace Nederland van start. Dit betekent dat we effectiever willen worden met onze campagnes, want hoewel we mooie successen boeken, ligt de mensheid op ramkoers met haar planeet. Het stoppen van klimaatverandering en het stoppen van het dramatische verlies aan biodiversiteit heeft prioriteit. Om effectiever te worden zetten we in op het verhogen van

onze engagement met mensen en op het vergroten van onze campagnekracht en fondsenwervende kracht. Dat willen we onder andere bereiken door te innoveren en door beter te worden in het aantrekken en behouden van de beste mensen voor de organisatie. In deze drie jaren willen we ook de groeistrategie van fondsenwerving volgen: het betrekken van mensen bij onze campagnes en investeren in fondsenwerving. Dit zullen we doen met een sluitende begroting en met de financiële herzieningen na vier en na acht maanden sturen we hierop.



7



Greenpeace wereldwijd

Greenpeace is een van de grootste internationale milieu-organisaties en is aanwezig in 55 landen verspreid over alle continenten. We pakken milieuproblemen wereldwijd aan. Milieuproblemen, zoals klimaatverandering, houden zich immers niet aan landsgrenzen. Zo'n 3,2 miljoen financiële supporters en meer dan 46.000 vrijwilligers steunen Greenpeace.

Internationale organisatie

Stichting Greenpeace Council, kortweg Greenpeace International, faciliteert de samenhang en kwaliteit van de nationale, regionale en mondiale Greenpeace-campagnes. Ook is Greenpeace International verantwoordelijk voor onze schepen. Haar kantoor staat in Amsterdam.

Greenpeace Nederland: steun aan andere landen

Dankzij de financiële steun van velen is Greenpeace Nederland de organisatie met het hoogste percentage donateurs per aantal inwoners ten opzichte van de andere landen waar Greenpeace actief is. Daardoor kunnen we veel bijdragen aan de internationale en Europese Greenpeace-campagnes en aan de ondersteuning van Greenpeace-activiteiten elders. In 2018 was onze bijdrage € 8,5 miljoen, oftewel 39 procent van onze totale uitgaven. In 2017 was dat € 10,6 miljoen, 42 procent van onze totale uitgaven.

Overeenkomsten

Greenpeace Nederland sluit overeenkomsten met Greenpeace International voor onze bijdragen aan internationale campagnes. Hierin leggen we vast aan welke campagnes en activiteiten het geld zal worden besteed. Greenpeace International volgt en bewaakt de voortgang en de resultaten. Dat gebeurt aan de hand van rapportages van de projecten en van de collega-organisaties die geld van Greenpeace Nederland ontvangen. De raad van toezicht van Greenpeace Nederland keurt samen met de bestuurders de begroting goed. Vervolgens keurt de directie/bestuurders na overleg met het leiderschapsteam de internationale projecten waaraan we meebetalen goed. De directie, geholpen door de afdeling Bedrijfsvoering, volgt de rapportages van Greenpeace International op de voet. Na afloop evalueren Greenpeace Nederland en Greenpeace International de aanpak en de resultaten, verbeteren de projecten waar nodig en passen eventueel de campagnestrategieën aan.

Dankzij hulp van Nederlandse supporters

Onze financiële supporters droegen via Greenpeace Nederland in 2018 met € 8,5 miljoen bij aan andere activiteiten in andere Greenpeace-landen. Met dat geld ondersteunden we een breed scala aan projecten in Afrika, Brazilië, Oost-Azië, Rusland, en Zuidoost-Azië. Een aantal projecten staat uitgebreider beschreven in dit jaarverslag per campagnethema. Een overzicht van alle projecten en bedragen vindt u in de jaarrekening, tabel B1.

8



Jaarverslag raad van toezicht

Algemeen

De raad van toezicht is het toezichthoudende orgaan van Greenpeace Nederland en houdt als zodanig toezicht op het bestuur van Greenpeace Nederland. Daarnaast adviseert hij het bestuur en treedt hij op als werkgever van de directie. De raad van toezicht houdt zich aan de richtlijnen zoals die in de SBF-code Goed Bestuur voor Goede Doelen van 15 juli 2015 zijn neergelegd. De samenstelling en taken van de raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten en meer gedetailleerd in het reglement van Stichting Greenpeace Nederland. De leden van de raad van toezicht ontvangen voor hun taken geen vergoeding. Wel kunnen zij de door hen gemaakte kosten declareren.

Samenstelling

De benoeming van de leden van de raad van toezicht geschiedt door coöptatie, waarbij de ondernemingsraad met betrekking tot één van de leden van de raad van toezicht een voordrachtsrecht heeft. De leden van de raad van toezicht worden geworven aan de hand van een profielschets. Deze profielschets wordt na overleg met het bestuur en een positief advies van de ondernemingsraad door de raad van toezicht vastgesteld.

De leden van de raad van toezicht worden voor een periode van drie jaar benoemd en kunnen maximaal drie opeenvolgende perioden zitting hebben in de raad van toezicht. Op voordracht van de ondernemingsraad is René Hampsink per 23 januari 2018 toetreden tot de raad van toezicht.

De samenstelling van de raad van toezicht, eventuele extra functies binnen de raad van toezicht en de datum van benoeming en de nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht per 31 december 2018 staan vermeld in een bijlage bij dit verslag.

Vergaderingen en bijeenkomsten

De raad van toezicht is in 2018 formeel zeven keer bijeengekomen. Daarnaast heeft de raad van toezicht diverse andere vormen van overleg gevoerd, al dan niet met het bestuur.

Ook heeft de raad van toezicht in 2018 een extra bijeenkomst ingelast over *governance*. Deze bijeenkomst, onder leiding van twee deskundigen, ging met name over de dynamiek tussen de raad van toezicht en de bestuurders, gezamenlijk opererend in een internationale organisatie. Hier is onder andere een aanpassing van de statuten en het reglement van de raad van toezicht uit voortgekomen.

In mei en oktober 2018 heeft een delegatie van de raad van toezicht met de ondernemingsraad gesproken over de algemene gang van zaken. In september 2018 heeft de raad van toezicht zijn eigen functioneren geëvalueerd.

Uit deze zelfevaluatie is naar voren gekomen dat de raad van toezicht graag meer tijd en aandacht zou hebben voor de maatschappelijke positie van ngo's, met als concrete wens om een keer een uitwisseling te hebben met het bestuur en de raad van toezicht van een andere organisatie. Ook acht de raad van toezicht het noodzakelijk om vaker met supporters en vrijwilligers in gesprek te gaan, om zo ook de stem van deze groep mee te nemen in zijn toezichthoudende rol.

Namens de raad van toezicht heeft Chris Fentener van Vlissingen als *trustee* deelgenomen aan de jaarlijkse internationale vergadering van het internationale bestuur en de internationale raad van toezichthouders (board of trustees).

Naast de informatie die de raad van toezicht ten behoeve van en tijdens vergaderingen van het bestuur, van de ondernemingsraad en van Greenpeace International (GPI) heeft ontvangen, hebben de leden van de raad van toezicht informatie vergaard door gebruik te maken van hun individuele contacten, de media en deelname aan bijeenkomsten.

In de vergaderingen heeft de raad van toezicht diverse gasten welkom geheten, onder wie leden van het leiderschapsteam, medewerkers van Greenpeace International (GPI) en de accountant. Tijdens de vergaderingen zijn, naast de vaste onderwerpen als de goedkeuring van het jaarverslag en de jaarrekening 2017, de vier- en achtmaandenrapportages 2018 (financieel en inhoudelijk), de begroting 2019 en het reguliere personeelsbeleid - waaronder een vlootshouw, de Human Resources-cyclus en het loongebouw -, de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- de driejarenstrategie (2019-2021) en de meerjarenbegroting (2019-2021), waarin de strijd van Greenpeace voor een groene en vreedzame wereld en tegen met name klimaatverandering en aantasting van de biodiversiteit natuurlijk uitgebreid aan bod kwam;
- de *governance*, onder andere actualisering van de statuten en het reglement, de samenstelling van de raad van toezicht en het organisatiebeleid, waaronder de klokkenluidersregeling;
- het personeelsbeleid met betrekking tot specifieke onderwerpen, zoals ziekte en arbeidsomstandigheden, maar ook het #MeToo-gesprek is in de raad van toezicht gevoerd toen het aangescherpte integriteitsbeleid aan de orde werd gesteld;

- de evaluatie van de in 2017 doorgevoerde reorganisatie;
- het automatiseringssysteem, en dan met name de invoering van een campagnemanagementtool en een nieuw *customer-relation* managementsysteem;
- de huisvesting;
- de deelname van Greenpeace aan bijzondere projecten, waaronder de productevaluatie-app QuestionMark, de bestrijding van bosbranden door de vrijwillige Russische brandweer en 'Alle ogen op de Amazone', waarin het tegengaan van ontbossing in samenwerking met Hivos en de inheemse gemeenschappen van het Amazonegebied centraal staat.

Auditcommissie

De auditcommissie is in 2018 formeel vijf keer bijeengekomen. Naast de realisatie van de begroting 2018, het jaarverslag, de managementletter 2017 en de financiële stand van zaken, zijn de continuïteitsreserve, het reservebeleid en het liquiditeitsbeleid besproken. Verder is er een andere accountant aangetrokken, namelijk Mazars Accountants. Hetgeen in de auditcommissie is besproken, is ook in de vergadering van de voltallige raad van toezicht besproken.

Werkgeversrol

De raad van toezicht heeft in 2018 functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken met beide directeuren gevoerd en resultaatafspraken gemaakt voor de komende periode.

Ondertekening

Amsterdam, 9 april 2019

Chris Fentener van Vlissingen
Voorzitter

Martine Bosman
Secretaris

Joris Thijssen
Bestuurder

Anna Schoemakers
Bestuurder

Korte vooruitblik naar 2019

Naast de gebruikelijke toezichthoudende agenda en de bewaking van de agendapunten voortvloeiend uit de gesprekken van het afgelopen jaar (de automatiseringagenda en het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling inbegrepen), zal de raad van toezicht in 2019 in het bijzonder aandacht willen besteden aan de samenhang en innovatie in de plannen voortkomend uit de driejarenstrategie. Ook zal in 2019 het duodirectiemodel worden geëvalueerd. Voorts zal de raad van toezicht, hoewel compleet, streven naar uitbreiding van de minimale bezetting van vijf naar een ruimere bezetting van zes à zeven leden in 2019 opdat er zoveel mogelijk kennis en diversiteit binnen de raad van toezicht aanwezig is. De raad van toezicht denkt daarbij aan een lid met een wetenschappelijk profiel en iemand uit een jongere generatie. De raad van toezicht deelt het streven naar een betere wereld en een duurzame toekomst en probeert vanuit zijn rol hier een bijdrage aan te leveren.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met belangrijke financiële gevolgen voor Stichting Greenpeace Nederland.

Jaarrekening

Balans

(na bestemming van het saldo van baten en lasten)

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Activa		31 december 2018	31 december 2017
A	Immateriële vaste activa	82	-
B	Materiële vaste activa	1.917	2.273
C	Financiële vaste activa	-	504
	Totaal vaste activa	1.999	2.777
D	Vorderingen en overlopende activa	6.535	5.583
E	Effecten	122	4.710
F	Liquide middelen	11.051	6.401
	Totaal vlottende activa	17.708	16.694
	Activa totaal	19.706	19.471
Passiva		31 december 2018	31 december 2017
G	Reserves en fondsen		
G1	Reserves		
	Continuïteitsreserve	4.841	4.840
	Bestemmingsreserves	4.512	3.969
G2	Fondsen		
	Bestemmingsfondsen	75	38
	Totaal reserves en fondsen	9.428	8.847
H	Voorzieningen	7	9
I	Kortlopende schulden	10.270	10.615
	Overige passiva	10.278	10.624
	Passiva totaal	19.706	19.471

Staat van baten en lasten over 2018

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
Baten				
A1	Baten van particulieren	18.022	18.070	18.979
A2	Baten van loterijorganisaties	2.788	2.250	2.250
A3	Baten van verbonden (internationale) organisaties	314	0	0
A4	Baten van andere organisaties zonder winststreven	954	425	3.798
	Som van de geworven baten	22.078	20.745	25.027
	Som van de baten	22.078	20.745	25.027
Lasten				
B1	Internationale activiteiten	8.513	7.145	10.573
B2	Nationale campagnes	3.465	3.618	4.319
B3	Communicatie en mobilisatie	3.906	3.892	3.835
B	Besteed aan doelstellingen	15.884	14.655	18.728
C	Wervingskosten	4.490	5.480	4.213
D	Kosten beheer en administratie	1.087	1.335	1.229
	Som van de lasten	21.460	21.469	24.170
Financiële baten en lasten				
E	Saldo financiële baten en lasten	- 36	25	37
	Saldo van baten en lasten	581	- 699	894
Bestemming saldo van baten en lasten				
	Toevoegingen/onttrekkingen aan			
	Continuïteitsreserve	1	309	- 215
	Bestemmingsreserves	543	- 1.000	1.327
	Bestemmingsfondsen	37	- 8	- 218
	Totaal	581	- 699	894

Kasstroomoverzicht

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Opgesteld volgens de indirecte methode	2018	2017
Resultaat	581	894
<i>Aanpassing voor</i>		
Afschrijvingen (im)materiële vaste activa	421	398
Boekwaarde desinvesteringen	-	-
Af-/toename in voorraden	-	1.160
Af-/toename in debiteuren	195	- 1.005
Af-/toename in overige vorderingen	- 1.146	- 93
Af-/toename in crediteuren	- 106	- 42
Af-/toename in overige schulden	- 239	3.158
Af-/toename in voorzieningen	- 2	- 2
Kasstroom uit operationele activiteiten (A)	- 296	4.468
<i>Investeringsactiviteiten</i>		
Investeringsactiviteiten in (im)materiële vaste activa	- 147	- 106
Kasstroom uit investeringsactiviteiten (B)	- 147	- 106
<i>Financieringsactiviteiten</i>		
Mutaties in effecten	4.588	- 35
Mutaties in financiering op lange termijn	504	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten (C)	5.092	- 35
Toename liquide middelen (A + B + C)	4.650	4.327
<i>Liquide middelen</i>		
Liquide middelen per 1 januari	6.401	2.074
Liquide middelen per 31 december	11.051	6.401
Toename liquide middelen	4.650	4.327

Toelichting op de jaarrekening

Algemene toelichting

De jaarrekening omvat de financiële gegevens van Stichting Greenpeace Nederland, statutair gevestigd op NDSM-Plein 32 te Amsterdam, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41198809.

Greenpeace Nederland is onafhankelijk en ontvangt geen subsidies van overheden of bijdragen van bedrijven. Dankzij onze vele supporters en de Nationale Postcode Loterij en haar deelnemers kunnen we onze milieucampagnes blijven voeren, in Nederland én wereldwijd.

Verslaggevingsperiode

De jaarrekening beslaat een verslaggevingsperiode van een jaar. Het boekjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden jaarlijks beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Fouterstel

In de jaarrekeningen van voorgaande jaren werden geormerkte projectbijdragen in het betreffende jaar geheel als baten geboekt en voor niet-bestede bijdragen werd een bestemmingsfonds gevormd. Conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving dienen deze bijdragen echter bij ontvangst geboekt te worden als kortlopende schuld op de balans. Bij (toezegging tot) besteding dienen zowel de baten als de lasten te worden verantwoord. Om vergelijking met 2018 mogelijk te maken zijn de cijfers 2017 conform onderstaande tabel aangepast. Voor vergelijkingsdoeleinden is het fouterstel ook doorgevoerd in de begroting 2018.

Fouterstel			
Alle bedragen zijn in duizenden euro's			
	31 december 2017 oud	Fouterstel	31 december 2017 nieuw
Balans			
<i>Reserves en fondsen</i>			
Bestemmingsreserves	4.082	- 113	3.969
Bestemmingsfonds QuestionMark	1.321	- 1.321	-
Bestemmingsfonds Alle ogen op de Amazone	3.241	- 3.241	-
<i>Kortlopende schulden</i>			
Nog te betalen projectbijdragen	-	4.302	4.302
Vooruit ontvangen projectbijdragen	-	373	373
Staat van baten en lasten			
<i>Baten</i>			
Baten van andere organisaties zonder winststreven	4.170	- 373	3.797
<i>Lasten</i>			
Internationale campagnes	7.704	2.869	10.573
Nationale campagnes	5.302	- 983	4.319
Te bestemmen saldo van baten en lasten 2017	3.153	- 2.259	894
Mutatie reserves en fondsen voor 1 januari 2017	-	- 2.416	-

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap uitgeoefend kan worden of waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving – in het bijzonder Richtlijn 650 – Fondsenwervende Organisaties.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten verantwoord wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verantwoord wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van toegepaste schattingswijzigingen, stelselwijzigingen en fouterstel zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Vreemde valuta

De jaarrekening is gepresenteerd in euro's, de functionele en presentatievaluta van de stichting. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening. Niet-monetaire activa worden omgerekend tegen de wisselkoers op transactiedatum.

Leasing

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst, worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere toerekeningssystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten beleggingen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, liquide middelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en

overige overlopende passiva. Greenpeace Nederland maakt géén gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. De grondslagen voor de waardering na eerste opname zijn hieronder per post vermeld.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingstermijn bedraagt drie jaar. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Bij vervoermiddelen hanteren we een restwaarde van 10 procent over de aanschafwaarde.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Verbouwingen	: 10%
Inventaris	: 20%
Duurzame inventaris	: 10%
Vervoermiddelen	: 10%
Hardware en software	: 33 1/3%
Intellectueel eigendom	: 33 1/3%

Onderhoudsuitgaven worden enkel geactiveerd wanneer deze uitgaven de levensduur van het actief verlengen.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste

respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en-verliesrekening.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking verwerkt tegen de reële waarde. Vorderingen worden na de eerste verwerking verwerkt tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid van vorderingen worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vorderingen. Bij de waardering van nalatenschappen wordt rekening gehouden met eventuele rechten van vruchtgebruik.

Effecten

De beleggingsportefeuille van Greenpeace Nederland bestaat uit ter beurse genoteerde obligaties, aandelen, alternatieven en (tijdelijk) voor belegging beschikbare liquiditeiten. De beleggingsportefeuille is gebaseerd op een financieel statuut dat uitgaat van onze missie. Langlopende deposito's worden onder financiële vaste activa opgenomen en de rest van de beleggingsportefeuille als effecten onder de vlottende activa. Obligaties betreffen aan een beurs genoteerde obligaties en zijn gewaardeerd tegen de beurswaarde per balansdatum. Wijzigingen in de beurswaarde worden verantwoord in de staat van baten en lasten. De beleggingen in aandelen betreffen aandelen met een beursnotering en zijn gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Veranderingen in de beurswaarde worden verantwoord in de staat van baten en lasten. De tot de beleggingsportefeuille behorende opgelopen rente, overige vorderingen, deposito's en overige liquiditeiten zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Resultaten van de beleggingsportefeuille worden in de staat van baten en lasten opgenomen en niet rechtstreeks ten gunste of ten laste van het vermogen gebracht. Indien effecten op de beurs zijn genoteerd, worden zowel de ongerealiseerde als de gerealiseerde waardeverschillen in de staat van baten en lasten verantwoord.

Liquide middelen

Kortlopende deposito's, spaarrekeningen, rekeningen-courant en kas staan gepresenteerd onder liquide middelen. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan, met uitzondering van gestelde bankgaranties, ter vrije beschikking aan de organisatie.

Reserves en fondsen

Greenpeace Nederland onderscheidt twee soorten reserves (de continuïteitsreserve en de bestemmingsreserves) en bestemmingsfondsen.

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Greenpeace Nederland ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Volgens de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van Goede Doelen Nederland kan hiervoor een reserve worden aangehouden van maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Onder kosten van de werkorganisatie wordt verstaan: kosten eigen personeel, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en de kosten voor fondsenwerving.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn de door het bestuur van Greenpeace Nederland voor een speciaal doel bestemde delen van de reserves waaraan (delen van) het jaarresultaat kunnen worden toegevoegd en/of onttrokken.

Bestemmingsfondsen

Indien door derden aan een deel van de gedoneerde gelden een specifieke besteding is gegeven, wordt het nog niet bestede deel daarvan aangemerkt als 'bestemmingsfonds'. Bestemmingsfondsen onderscheiden zich van bestemmingsreserves doordat niet het bestuur, maar een derde een bestemming aan de middelen heeft gegeven.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan de hoogte betrouwbaar kan worden vastgesteld; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Pensioenen

De medewerkers van Greenpeace Nederland hebben een pensioenregeling die is ondergebracht bij Zwitserleven. Deze pensioenregeling betreft een beschikbare premieregeling. Dat wil zeggen dat er maandelijks per medewerker een bedrag – afhankelijk van leeftijd en salaris – wordt afgedragen waarmee een persoonlijk pensioenkapitaal opgebouwd wordt voor het ouderdomspensioen. De pensioenregeling wordt volgens de Pensioenwet gekarakteriseerd als premieovereenkomst. De uitvoeringsovereenkomst met de pensioenuitvoerder heeft een

looptijd van vijf jaar. De belangrijkste afspraken die zijn opgenomen in deze uitvoeringsovereenkomst, zijn de volgende:

- Regeling bij pensioneren: de uitvoeringsovereenkomst voorziet in een beleggingsverzekering die voorziet in een pensioenkapitaal op de pensioendatum.
- Regeling bij overlijden: de uitvoeringsovereenkomst voorziet in de verzekering van de volgende risicodekking(en) bij overlijden van de deelnemer vóór de pensioendatum.
 - Levenslang partnerpensioen
 - Wezenpensioen
- Regeling bij arbeidsongeschiktheid: de uitvoeringsovereenkomst voorziet in de verzekering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Greenpeace Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen conform de uitvoeringsovereenkomst aan Zwitserleven. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioen- en risicopremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door Zwitserleven of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor bepaling van de staat van baten en lasten

Donaties

Jaardonaties worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben. Greenpeace ontvangt een groot deel van die donaties al vóór het eind van het lopende boekjaar. Omdat ze betrekking hebben op het volgende boekjaar, worden ze aan het volgende jaar toegerekend. De vooruit ontvangen donaties worden als schuld opgenomen op de balans. Overige donaties worden verantwoord op het moment dat Greenpeace ze ontvangt, hetgeen ook het moment van toekenning is.

Giften

Giften worden opgenomen in het boekjaar waarin deze aan Greenpeace Nederland zijn toegekend.

Nalatenschappen en legaten

Baten uit nalatenschappen worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Nalatenschappen belast met vruchtgebruik worden geactiveerd voor zover de vruchtgebruiker geen intererings- of vervreemdingsbevoegdheid heeft op het bloot eigendom of het vermogen mag beleggen of herbeleggen. Nalatenschappen belast met vruchtgebruik die niet aan de activeringscriteria voldoen, worden in de toelichting vermeld. Verantwoording hiervan vindt pas plaats in de staat van baten en lasten bij beëindiging van het vruchtgebruik of bij verkoop van het blote eigendom.

Baten acties derden

Baten acties derden zijn verantwoord in het boekjaar waarop de baten betrekking hebben.

Baten van loterijorganisaties en major donors

Baten van loterijorganisaties en major donors worden verantwoord in het jaar dat de bijdrage is toegekend, tenzij er een terugbetalingsverplichting bestaat bij het niet besteden van de bijdragen aan een specifieke bestedingsvoorwaarde. In dat geval worden de baten verantwoord op het moment dat de (verplichting tot) besteding van bijdragen wordt gedaan.

Resultaat beleggingen

Alle financiële baten en lasten inzake de beleggingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Bestedingen

Bestedingen aan internationale activiteiten en nationale campagnes alsmede aan voorlichting en mobilisatie worden als last verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop deze bestedingen betrekking hebben.

De salarissen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Kostentoerekening

De richtlijn voor de jaarverslaggeving, Richtlijn 650, bepaalt dat de kosten van de eigen organisatie gespecificeerd en verdeeld moeten worden naar bestemming.

Greenpeace Nederland wijst de directe en de indirecte kosten toe aan de hoofdgroepen: internationale of nationale campagnes, aan voorlichting en mobilisatie, aan de werving van baten of aan de post beheer en administratie.

Conform bijlage 3 van Richtlijn 650 zijn onze kosten gegroepeerd naar de verschillende kostencategorieën: subsidies en bijdragen, afdrachten, aankopen en verwervingen, uitbesteed werk, communicatiekosten, personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten, en afschrijving. Op basis van de verdeelsleutel betaalde fte's worden deze kosten verdeeld over de hoofdgroepen van de staat van baten en lasten.

Kengetallen

De richtlijn voor de jaarverslaggeving, Richtlijn 650, schrijft het vermelden van een aantal kengetallen voor, die hieronder nader worden toegelicht.

- Wervingskosten: deze norm betreft de verhouding tussen de wervingskosten en de som van de geworven baten. Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) maximeert dit percentage op 25, gerekend over een gemiddelde van de afgelopen drie jaar.

Greenpeace Nederland voegt zelf toe:

- Besteding van baten aan de doelstelling: deze norm geeft weer welk percentage van de totale baten aan de doelstelling is besteed ten opzichte van de totale baten en totale lasten.
- Kosten van beheer en organisatie: deze norm betreft het percentage dat de kosten voor beheer en administratie uitmaken van de totale lasten.

A Specificatie Immateriële vaste activa

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Immateriële vaste activa	Immateriële vaste activa in ontwikkeling	Totaal Immateriële vaste activa
Afschrijvingspercentage	33,3%	0,0%	
<i>Stand per 1 januari 2018</i>			
Aanschafwaarde	1.031	-	1.031
Cumulatieve afschrijvingen	1.031	-	1.031
Boekwaarde	-	-	-
<i>Mutaties</i>			
bij: Investeringsen	14	70	84
af: Desinvesteringen	-	-	-
af: Afschrijvingen	2	-	2
bij: Cumulatieve afschrijving desinvesteringen	-	-	-
Saldo	12	70	82
<i>Stand per 31 december 2018</i>			
Aanschafwaarde	1.045	70	1.115
Cumulatieve afschrijvingen	1.033	-	1.033
Boekwaarde	12	70	82

De immateriële vaste activa betreffen voornamelijk computersoftware. Onder de immateriële vaste activa in ontwikkeling zijn de ontwikkelingskosten voor een nieuwe website verantwoord.

B Specificatie Materiële vaste activa

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Verbouwing	Inventaris	Computer- hardware	Totaal materiële vaste activa t.b.v. bedrijfs- voering	Campagne- middelen	Schepen	Vervoer- middelen	Totaal materiële vaste activa t.b.v. doelstelling	Totaal materiële vaste activa
Afschrijvingspercentage	10%	20%	33%		10% - 20%	10%	10%		
<i>Stand per 1 januari 2018</i>									
Aanschafwaarde	2.949	660	624	4.233	77	130	182	389	4.622
Cumulatieve afschrijvingen	1.066	516	484	2.066	53	116	113	282	2.348
Boekwaarde	1.883	144	140	2.167	24	14	69	107	2.274
<i>Mutaties</i>									
bij: Investerings	9	1	39	49	13	-	-	13	62
af: Desinvesteringen	-	288	42	330	34	-	-	34	364
af: Afschrijvingen	300	23	74	397	6	1	15	22	419
bij: Cumulatieve afschrijving desinvesteringen	-	288	42	330	34	-	-	34	364
Saldo	- 291	- 22	- 35	- 348	7	- 1	- 15	- 9	- 357
<i>Stand per 31 december 2018</i>									
Aanschafwaarde	2.958	373	621	3.952	56	130	182	368	4.320
Cumulatieve afschrijvingen	1.366	251	516	2.133	25	117	128	270	2.403
Boekwaarde	1.592	122	105	1.819	31	13	54	98	1.917

De materiële vaste activa verdelen we naar activa ten behoeve van de bedrijfsvoering en activa ten behoeve van de doelstelling. Het overzicht geeft inzicht in de aanschaf (investerings) en de afschrijvingen in 2018.

De totale waarde van de materiële vaste activa nam in 2018 af door reguliere afschrijvingen van € 0,4 miljoen en nam door (vervangings)-investerings € 0,1 miljoen toe.

In 2018 zijn er materiële vaste activa met een aanschafwaarde van € 0,4 miljoen buiten gebruik gesteld. Deze activa waren voorafgaand aan het boekjaar volledig afgeschreven en er is geen boekwinst gemaakt op de buitengebruikstelling van deze activa. Dit betreft hoofdzakelijk oude inventaris.

C Financiële vaste activa

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		31 december 2018	31 december 2017
C1	Langlopende vorderingen	-	504
Totaal financiële vaste activa		-	504

In 2013 is een langlopend voorschot aan Stichting QuestionMark verstrekt. Dit zal in 2019 worden verrekend met de laatste mijlpaalbetaling na afronding van het project. Het voorschot aan Stichting QuestionMark wordt aangehouden voor directe aanwending in het kader van de doelstelling. Aangezien deze vordering in 2019 wordt verrekend is deze in 2018 gepresenteerd als kortlopende vordering.

D Vorderingen en overlopende activa & voorraden

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		31 december 2018	31 december 2017
D1	Debiteuren nalatenschappen	2.913	3.074
D2	Overige debiteuren	61	94
D3	Vorderingen op Greenpeace International	246	-
D4	Vorderingen op Greenpeace-organisaties wereldwijd	-	1
D5	Overige vorderingen en overlopende activa	3.315	2.414
Totaal vorderingen		6.535	5.583

De debiteuren uit hoofde van nalatenschappen liggen in lijn met voorgaand jaar. Mensen kunnen (een deel van) een erfenis of een legaat nalaten aan Greenpeace Nederland. Op basis van informatie van de notaris over de te verwachten omvang waarderen we de nalatenschappen op de balans als vordering tot het bedrag is overgemaakt.

De vordering op Greenpeace International betreft een rekening-courantverhouding. Deze vordering wordt in 2019 verrekend met de te betalen bijdragen aan internationale campagnes.

Onder de kortlopende vorderingen is de nog te ontvangen jaarbijdrage van de Nationale Postcode Loterij van € 2,25 miljoen verantwoord. Deze bijdrage is formeel toegezegd in 2018 en is in maart 2019 ontvangen. Daarnaast is onder de overige vorderingen en overlopende activa een vordering van € 0,3 miljoen opgenomen op Stichting Hivos voor bijdragen voor het project 'Alle ogen op de Amazone'. Het aan QuestionMark verstrekte voorschot dat voorgaand jaar onder de financiële vaste activa is gepresenteerd, is ook opgenomen onder de overige vorderingen en overlopende activa.

E Effecten

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		Marktwaarde per 31 december 2018	Marktwaarde per 31 december 2017	Vermogens- mutatie	Mutatie % marktwaarde	Bruto rende- mentsbijdrage t.o.v. gemiddelde marktwaarde
E1	Aandelen					
	Triodos Groenfonds	120	120	- 0	- 0,2%	- 0,1%
	Overige beleggingen	2	1	0	7,1%	4,5%
	Totaal	122	121	0	0,1%	0,0%
E2	Effectenrekeningen					
	Aandelen in Triodos-portefeuille	-	685	- 685	- 100,0%	12,6%
	Obligaties in Triodos-portefeuille	-	3.663	- 3.663	- 100,0%	0,3%
	Alternatives in Triodos-portefeuille	-	185	- 185	- 100,0%	8,7%
	Liquiditeiten in Triodos-portefeuille	-	55	- 55	- 100,0%	- 4,9%
	Totaal	-	4.588	- 4.588	- 100,0%	2,1%
	Totaal effecten	122	4.710	- 4.588	- 97,4%	- 0,4%

Een groot deel van het vermogen werd gedurende het jaar beheerd door een externe vermogensbeheerder, Triodos Bank. In 2018 is gebleken dat Triodos Bank, met de strenge kwalitatieve eisen en defensieve risicohouding uit het gewijzigde financieel statuut van Greenpeace, geen positief langetermijnrendement verwacht te kunnen realiseren. Aangezien wij de middelen te allen tijden liquide willen kunnen maken zonder hier veel risico over te lopen is de vermogensbeheerovereenkomst in 2018 opgezegd en zijn alle effecten op de betreffende effectenrekeningen verkocht.

De aandelen in het Triodos Groenfonds worden aangehouden voor directe aanwending in het kader van de doelstelling. Dit fonds belegt in groene projecten die de ontwikkeling en het behoud van natuur, milieu en bos bevorderen. In het kader van onze doelstellingen heeft Greenpeace Nederland ook een minimaal aantal aandelen Shell, Unilever, Arcadis, Ahold Delhaize, AEGON en Nationale Nederlanden in bezit. Zo kunnen we aanwezig zijn op de algemene aandeelhoudersvergaderingen om daar het milieubeleid van deze ondernemingen aan de orde te stellen. Alle aangehouden effecten zijn toegelaten tot de handel op de beurs.

F Liquide middelen

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		31 december 2018	31 december 2017
F1	Saldi op spaarrekeningen	10.084	3.483
F3	Saldi op rekeningen-courant	961	2.907
F4	Saldi in kas	6	11
	Totaal liquide middelen	11.051	6.401

Om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen op korte termijn moet Greenpeace Nederland een deel van de middelen direct beschikbaar hebben. Deze middelen worden verantwoord op de Balans onder Liquide middelen. Hieronder vallen ook alle spaartegoeden met een looptijd korter dan één jaar. Behoudens de gestelde garantie voor de huur van het kantoorpand ter waarde van € 95.000 zijn alle middelen direct opeisbaar.

De saldi op spaarrekeningen zijn toegenomen door de verkoop van de effectenportefeuille en de ontvangst van het voorschot op de extra projectbijdrage van de Nationale Postcode Loterij voor het project 'Russische brandweerteams bestrijden klimaatverandering'. Het kasbeleid van Greenpeace Nederland is erop gericht de middelen onder te brengen bij banken die een consequent duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid voeren. Voor de verschillende betalingsdoelinden en het incasseren van donaties houden we rekeningen-courant aan bij voornamelijk Triodos Bank.

Spaartegoeden en deposito's zijn volledig duurzaam ondergebracht bij ASN Bank en Triodos Bank.

G Reserves en fondsen

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	G1 Reserves			G2 Fondsen	Totaal reserves en fondsen
	Continuïteits-reserve	Bestemmings-reserves	Totaal reserves	Fondsen	
Eindstand 31 december 2017	4.840	3.969	8.809	38	8.847
Onttrekkingen	-	771	771	37	808
Toevoegingen	1	1.314	1.315	74	1.389
Eindstand 31 december 2018	4.841	4.512	9.353	75	9.428

De reserves en fondsen zijn met € 0,6 miljoen gestegen als gevolg van de resultaatbestemming.

Op de balans maakt Greenpeace Nederland onderscheid tussen reserves en fondsen. De verwerkingswijze is toegelicht in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Het reservebeleid van Greenpeace Nederland is gericht op instandhouding van de continuïteitsreserve. De reserve is ondergebracht in direct opeisbare spaartegoeden.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is gebaseerd op een risicoanalyse waarin onder andere rekening is gehouden met een afname van de inkomsten voor minimaal een jaar. Per 31 december 2018 bedroeg de continuïteitsreserve € 4,8 miljoen. Dit is 0,41 keer de kosten van de werkorganisatie (op basis van de realisatie 2018), wat ruim past binnen de gestelde maximale hoogte (1,5 keer) zoals voorgeschreven in de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen van Goede Doelen Nederland.

G1 Bestemmingsreserves

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Reorganisatie 2017	Exploitatie volgend boekjaar	Internationale bijdragen	Stralingsproject	Campagnemiddelen incidentele giften	Innovatie werving donateurs	Project afdeling Klimaat & Energie	Projecten ter bescherming van het milieu	Reserve nationale en internationale activiteiten	Reserve vruchtgebruik nalatenschappen	Reserve doorlopende projecten	Totaal bestemmings-reserves
Eindstand 31 december 2017	215	100	211	6	175	400	100	120	2.250	392	-	3.969
Onttrekkingen	215	100	-	19	175	100	100	-	-	62	-	771
Toevoegingen	-	300	300	24	-	-	-	447	-	-	243	1.314
Eindstand 31 december 2018	-	300	511	11	-	300	-	567	2.250	330	243	4.511

Aan het eind van 2018 hebben wij dankzij ons positieve resultaat € 1,3 miljoen kunnen toevoegen aan bestemmingsreserves.

De reserve voor 'Internationale bijdragen' is gevormd om een deel van het positieve resultaat te besteden aan internationale Greenpeace-campagnes. De reserve wordt in 2019 en 2020 ingezet. De bestemmingsreserve 'Innovatie werving donateurs' is bedoeld om nieuwe, duurzame wijzen te ontwikkelen voor het behalen van onze ambitieuze wervingsdoelstellingen. De reserve 'Doorlopende projecten' is gevormd voor projecten die in 2018 gepland en begroot waren, maar pas in het begin van 2019 worden afgerond. De reserve 'Projecten ter bescherming van het milieu' is gevormd om te besteden aan nationale campagnes in 2019, 2020 en 2021.

De reserves 'Vruchtgebruik nalatenschappen' en 'Nationale en internationale activiteiten' hangen samen met een in 2017 doorgevoerde stelselwijziging.

G2 Bestemmingsfondsen

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Project Food For Life	VR Oceanen	E-learning	Duurzame investeringen	Totaal bestemmingsfondsen
Eindstand 31 december 2017	31	8	-	-	38
Onttrekkingen	19	-	18	-	37
Toevoegingen	-	-	25	49	74
Eindstand 31 december 2018	12	8	7	49	75

In 2018 zijn een tweetal geormerkte giften ontvangen die in 2018 nog niet (geheel) zijn besteed. Hiervoor hebben wij twee nieuwe bestemmingsfondsen gevormd welke in 2019 volledig zullen worden besteed.

H Voorzieningen

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Personele kosten	Totaal voorzieningen
Eindstand 31 december 2017	9	9
Onttrekkingen	2	2
Toevoegingen	-	-
Vrijval	-	-
Eindstand 31 december 2018	7	7

Voorzieningen worden getroffen voor verplichtingen waarvan we de omvang op betrouwbare wijze kunnen schatten. In 2018 is de voorziening voor personele kosten voor een klein deel onttrokken. Het gaat om een langlopende voorziening.

I Kortlopende schulden

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		31 december 2018	31 december 2017
I1	Vooruitontvangen donaties	3.599	3.700
I2	Schulden aan Belastingdienst	152	136
I3	Schulden aan Greenpeace-organisaties wereldwijd	7	-
I4	Schulden aan Greenpeace International	0	900
I5	Crediteuren	468	574
I7	Overige schulden en overlopende passiva	6.044	5.305
Totaal kortlopende schulden		10.270	10.615

Kortlopende schulden hebben een looptijd van minder dan één jaar. Onder de kortlopende schulden verantwoorden we ook de vooruitontvangen donaties voor het volgende boekjaar. Greenpeace Nederland ontvangt de jaardonaties voor het nieuwe boekjaar van financiële supporters voor een groot deel al in december, hoewel ze zijn bedoeld voor onze activiteiten in het volgende jaar.

De kortlopende schulden aan de Belastingdienst hebben betrekking op de nog af te dragen loonbelasting. Bij de post Crediteuren staan de leveranciers aan wie wij op de balansdatum nog geld verschuldigd zijn. Conform ons financieel beleid worden facturen binnen vier weken na factuurdatum betaald.

I7 Overige schulden en overlopende passiva

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		31 december 2018	31 december 2017
	Nog te betalen vakantiegeld en -dagen	363	378
	Nog te ontvangen facturen / te betalen bedragen	458	252
	Nog te betalen projectbijdragen	3.643	4.302
	Vooruitontvangen projectbijdragen	1.580	373
Totaal overige schulden en overlopende passiva		6.044	5.305

De overige schulden en overlopende passiva betreffen hoofdzakelijk nog te betalen en vooruitontvangen projectbijdragen. De nog te betalen projectbijdragen betreffen aan andere organisaties toegezegde projectbijdragen voor de projecten 'Alle ogen op de Amazone', 'Russische brandweerteams bestrijden klimaatverandering' en QuestionMark, die in de komende jaren zullen worden uitbetaald. De vooruitontvangen projectbijdragen betreffen bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en Stichting Hivos die nog niet zijn toegezegd of besteed.

J Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Op basis van eerder afgesloten contracten en afspraken kunnen situaties ontstaan waarbij wij een verplichting zijn aangegaan die (nog) niet uit de administratie te herleiden is. Diezelfde situatie kan ontstaan wanneer wij de ontvangende partij zijn, en er dus sprake is van rechten.

Huurverplichtingen

De huurverplichting voor het kantoor loopt tot en met de zomer van 2024 en voor de loods tot begin 2023. De huurverplichting is iets hoger dan in 2018 als gevolg van de prijsindexatie en bedraagt voor kantoor en loods in 2019 in totaal € 553.000 (met een inschatting van de indexatie die in juli 2019 wordt toegepast). In 2017 was de huurverplichting € 490.000.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen betreffen een print- en een kopieercontract voor de duur van vijf jaar met ingang van 2016 en bedroegen voor de gehele looptijd € 67.064 inclusief btw. Per balansdatum bedragen de leaseverplichtingen € 26.569 inclusief btw voor een periode van twee jaar.

Overige aangegane verplichtingen

In 2019 zal Greenpeace Nederland € 6,7 miljoen bijdragen aan Greenpeace International ter ondersteuning van de internationale campagnes. Daarnaast dragen wij € 0,4 miljoen bij aan Greenpeace EU, als bijdrage aan ons Europese netwerk in Brussel en aan Europese campagnes.

Periodieke schenkingen

Greenpeace Nederland heeft per eindejaar contracten met periodieke schenkers met een totale waarde van € 937.000 per jaar. Hiervan zijn contracten met een jaarwaarde van € 801.000 voor onbepaalde tijd aangegaan.

Vruchtgebruik nalatenschappen

Nalatenschappen waarop een vruchtgebruik rust met interingsbevoegdheid voor de vruchtgebruiker, worden als baten verantwoord in het jaar dat het vruchtgebruik eindigt. Uit hoofde hiervan had Greenpeace Nederland eind 2018 een uitgesteld recht van € 322.000 (2017: € 346.000).

Bankgaranties

Ten behoeve van derden en uit hoofde van de normale bedrijfsvoering heeft Greenpeace Nederland bankgaranties afgegeven voor ongeveer € 95.000 (2017: € 95.000). Deze bankgaranties zijn onder de Liquide middelen opgenomen op de Balans.

Juridische geschillen, claims en procedures

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn er twee lopende procedures bekend die in de toekomst mogelijk een financiële impact kunnen hebben.

Actie 'Schier je weg'

In april 2019 moet een aantal actievoerders voor de meervoudige kamer van de rechtbank van Amsterdam verschijnen in verband met het overtreden van de Mijnbouwwet. Een veroordeling zou kunnen leiden tot enkele duizenden euro's aan boetes en het verbeurd laten verklaren van de gebruikte klimmersspullen.

Bestrijdingsmiddelen

Bij het Europees Hof hebben we een rechtszaak aangespannen om meer transparantie bij de toelating van bestrijdingsmiddelen te forceren. We vroegen om de precieze gegevens over de geteste stoffen bij de herbeoordeling van het omstreden onkruidgif glyfosaat. Door deze zaak heeft het Hof geoordeeld dat het toelatingsdossier van bestrijdingsmiddelen informatie is die relevant is voor 'emissies naar het milieu', wat een grote doorbraak betekent. Toen de zaak teruggelegd werd bij een lagere rechter van het Hof, kwam deze wel tot de conclusie dat de precieze samenstelling van bestrijdingsmiddelen valt onder het intellectueel eigendom van gifproducenten en is onze eis niet toegekend, waardoor de kosten voor het proces op ons verhaald kunnen worden. Aangezien er verschillende partijen betrokken zijn bij deze zaak en er tot op heden nog geen claim is ingediend, kunnen wij de financiële impact hiervan niet betrouwbaar inschatten.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Kengetallen

Omschrijving		Norm	2018 Realisatie	2017 Realisatie	2016 Realisatie	2016-2018 Gemiddelde
1a	% besteed aan doelstellingen gerelateerd aan de totale baten	N.v.t.	71,9%	74,8%	84,4%	77,0%
1b	% besteed aan doelstellingen gerelateerd aan totale lasten	N.v.t.	73,9%	77,4%	75,1%	75,5%
2	% wervingskosten	25%	20,3%	16,8%	22,5%	19,9%
3	% beheer en administratie	3%-5%	5,1%	5,1%	4,8%	5,0%

We nemen in ons jaarverslag kengetallen op voor de bestedingen aan de doelstellingen, de wervingskosten en de kosten voor beheer en administratie (zie ook de Grondslagen).

NB. De percentages kunnen niet opgeteld worden.

Deze kengetallen berekenen we als volgt:

1. a+b. Dit percentage wordt verkregen door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door het totaal van de baten of lasten.
2. Dit percentage wordt verkregen door de wervingskosten te delen door de som van de geworven baten.
3. Dit percentage wordt verkregen door het totaal van de bestedingen aan beheer en administratie te delen door de totale lasten.

Het percentage bij 1 betreft de besteding aan doelstellingen. Dit is in 2018 afgenomen in vergelijking met eerdere jaren. Deze afname is veroorzaakt doordat voorgaand jaar het grootste gedeelte van de baten en lasten zijn verantwoord voor het project 'Alle ogen op de Amazone'.

Het percentage wervingskosten bij kengetal 2 is met 20,3 procent hoger dan vorig jaar. Het percentage bij kengetal 3 ligt met 5,1 procent licht boven de daarvoor gestelde norm. Gemiddeld over drie jaar ligt het percentage op de norm.

A Totale baten

De totale baten in 2018 bedroegen € 22,1 miljoen. We geven een toelichting op de verschillende baten.

A1 Baten van particulieren

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
A11	Donaties doorlopend	14.293	14.260	14.589
A12	Incidentele giften	821	555	933
A13	Nalatenschappen	2.093	2.530	2.746
A14	Overige baten van particulieren	10	-	2
A15	Periodieke schenkingen	805	725	710
A1	Baten van particulieren	18.022	18.070	18.980

De totale baten van particulieren zijn in lijn met de begroting, maar zijn € 0,9 miljoen lager dan in 2017. Dit is vooral veroorzaakt door minder baten uit doorlopende donaties en een afname in de baten uit nalatenschappen.

A11 Donaties doorlopend

Het bedrag aan doorlopende donaties is in lijn met de begroting, maar is ten opzichte van 2017 gedaald met € 0,3 miljoen. De oorzaak hiervan is dat het aantal financiële supporters is gedaald van 370.260 naar 361.275.

A12 Incidentele giften

De incidentele giften zijn afgenomen met € 0,1 miljoen ten opzichte van 2017 en waren € 0,3 miljoen hoger dan begroot.

A13 Nalatenschappen

De inkomsten uit nalatenschappen zijn in 2018 € 0,4 miljoen lager uitgevallen dan begroot en € 0,7 miljoen lager dan in 2017. Deze afwijkingen zijn veroorzaakt door een afname in het aantal nieuwe dossiers en een aantal incidenteel grote dossiers in 2017.

A15 Periodieke schenkingen

De baten uit periodieke schenkingen zijn € 0,1 miljoen hoger dan begroot en € 0,1 miljoen hoger dan voorgaand jaar. Dit is veroorzaakt door een toename in het aantal aktes.

A2 Baten van loterijorganisaties

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
A20	Nationale Postcode Loterij reguliere bijdrage	2.250	2.250	2.250
A21	Nationale Postcode Loterij extra projectbijdrage	538	-	-
A2	Baten van loterijorganisaties	2.788	2.250	2.250

De baten van loterijorganisaties zijn € 0,5 miljoen hoger dan begroot door toekenning van een extra projectbijdrage van de Nationale Postcode Loterij voor het project 'Russische brandweerteams bestrijden klimaatverandering'. Het niet-gerealiseerde deel van deze projectbijdrage is verantwoord onder de kortlopende schulden.

A3 Baten van verbonden organisaties

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
A30	Baten van verbonden organisaties	314	-	-
A3	Baten van verbonden organisaties	314	-	-

De baten van verbonden organisaties bestaan voor € 0,25 miljoen uit niet-bestede bijdragen aan internationale campagnes die in 2018 retour zijn ontvangen. Deze bijdragen waren in 2018 begroot in mindering op de bijdragen aan internationale campagnes. Het restant betreft bijdragen van internationale organisaties voor projecten waarvan Greenpeace Nederland penvoerder is.

A4 Baten van andere organisaties zonder winststreven

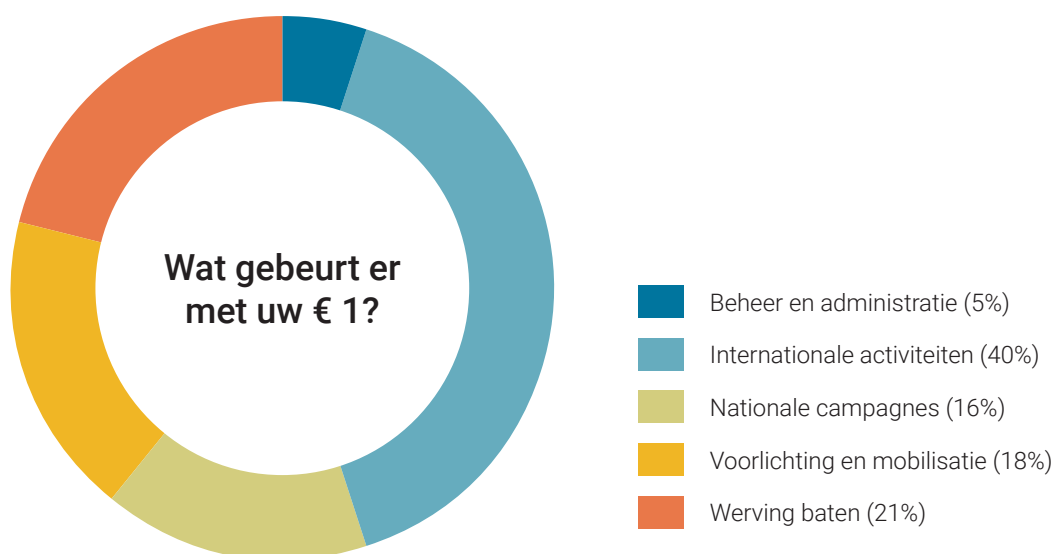
Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
A40	Major Donors-organisaties	954	425	3.797
A4	Baten van andere organisaties zonder winststreven	954	425	3.797

De baten van andere organisaties zonder winststreven zijn hoger dan begroot door realisatie van de projectbijdragen van Stichting Hivos voor het Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone'. Dit betreft een project dat door de Nationale Postcode Loterij is toegekend aan Stichting Hivos en Greenpeace, en waarvan Stichting Hivos de penvoerder is. Voorgaand jaar is € 3,6 miljoen toegekend aan dit project. De afname ten opzichte van de 2017 is veroorzaakt doordat het grootste deel van de totale projectsom in 2017 is gerealiseerd bij toezegging van de bijdragen aan Greenpeace Brazilië.

Totale lasten

In het taartdiagram 'Wat gebeurt er met een donatie van € 1?' laten we zien hoe de lasten zijn verdeeld in procenten van de totale lasten. We geven een toelichting op de verschillende lasten.



B Besteed aan doelstellingen

We verdelen de lasten die Greenpeace Nederland besteedde aan haar doelstellingen in internationale activiteiten, nationale campagnes, en voorlichting en mobilisatie, samen 74 procent. De kosten werving baten alsmede beheer en administratie maken de doelstelling mogelijk en zijn samen 26 procent van de lasten in 2018.

B1 Internationale activiteiten

Hoewel onze nationale campagnes vaak een grensoverschrijdend karakter hebben, besteedt Greenpeace Nederland een groot deel van haar inkomsten aan internationale activiteiten daar waar die het meest nodig zijn. Dit gaat over onder andere Greenpeace-werk in Azië, Indonesië, Afrika en Rusland. De verantwoording voor dit werk ligt bij Greenpeace International. Voor deze bijdragen worden jaarlijks overeenkomsten gesloten met Greenpeace International.

Greenpeace International heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening waarin ze haar inkomsten en uitgaven verantwoordt en de resultaten toelicht. Omdat het jaarverslag van Greenpeace International geconsolideerde cijfers bevat, verschijnt het altijd later dan ons eigen jaarverslag. De accountant die de jaarrekening van Greenpeace International controleert, heeft de afgelopen jaren telkens een goedkeurende verklaring afgegeven. Een toelichting op de organisatorische en financiële banden van Greenpeace Nederland met Greenpeace International staat in de paragraaf Greenpeace wereldwijd van het jaarverslag.

B1 Internationale activiteiten

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
	Steun aan Greenpeace-organisaties wereldwijd	8.097	6.730	10.155
	Bijdrage Europese ondersteuning	416	415	418
B1	Internationale activiteiten	8.513	7.145	10.573

Greenpeace Nederland besteedde in 2018 € 2,1 miljoen minder aan internationale activiteiten dan in 2017. Dit is veroorzaakt door incidenteel hoge toezeggingen aan Greenpeace Brazilië in 2017 voor het Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone'. De besteding was in 2018 € 1,4 miljoen hoger dan begroot.

De bestedingen aan internationale activiteiten zijn voor 2018 als volgt te specificeren:

B1 Internationale activiteiten

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		Totaal 2018
1	GP East Asia	2.230
2	GP Africa	1.760
3	GP Brazil	950
4	GP Rusland	1.332
5	GP Southeast Asia	1.825
Totaal		8.097

<i>Bijdrage Europese ondersteuning</i>		
6	Politiek werk, Oceanen, Klimaat & Energie	416
Totaal		416

Totaal internationale activiteiten	8.513
---	--------------

Het grootste deel van de uitgaven voor internationale campagnes besteedt Greenpeace Nederland via een afdracht aan Greenpeace International, op basis van overeenkomsten (funding agreements) tussen Greenpeace International en Greenpeace Nederland. Op grond van overeenkomsten tussen Greenpeace International en de Greenpeace-landen waar de campagnes gevoerd worden, krijgen we regelmatig in het jaar en per jaareinde inhoudelijke rapportages over de voortgang en resultaten van de afgesproken internationale activiteiten.

De ondersteuning aan Greenpeace-campagnes wereldwijd is van groot belang, omdat de strijd voor het behoud van bijvoorbeeld oerbossen en schone oceanen hoofdzakelijk buiten Nederland gevoerd wordt. Dit is een bewuste keuze en het gevolg van het internationale beleid, waarbij de focus verschuift naar plaatsen in de wereld waar Greenpeace meer verschil wil en kan maken. Het bedrag dat we in 2018 voor internationale campagnes hebben ingezet, komt voort uit donaties die we in hetzelfde jaar ontvingen.

B2 Nationale campagnes

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
B21	Klimaat & Energie	837	655	649
B22	Bossen	607	282	693
B23	Oceanen	87	253	629
B24	Giftige stoffen	160	116	206
B25	Food for life / duurzame landbouw	74	14	326
B26	Niet-toegewezen campagnebudget	1	980	194
B27	Campagnecoördinatie en unit Actie	1.577	1.089	1.512
B28	Overige campagnes	121	230	112
B2	Nationale campagnes	3.465	3.618	4.319

Bestedingen in het kader van nationale campagnes voert Greenpeace Nederland in eigen beheer uit. Uiteraard hebben ook deze campagnes vaak een grensoverschrijdend karakter met een groot internationaal effect. De lasten voor nationale campagnes zijn € 0,2 miljoen lager dan begroot en € 0,9 miljoen lager dan voorgaand jaar, wat met name is veroorzaakt doordat er minder campagneactiviteiten hebben plaatsgevonden in de programma's oceanen en Food for Life.

B3 Voorlichting en mobilisatie

Voorlichting over Greenpeace en het milieu en het mobiliseren van medestanders is een wezenlijk onderdeel van onze doelstellingen. Daarom wordt hier een belangrijk deel van de inkomsten aan besteed.

B3 Communicatie en mobilisatie

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
B31	Cross Media	2.507	2.321	2.391
B32	Pers	374	408	298
B33	Servicedesk	508	633	561
B34	Educatie	111	106	93
B35	Community Development	406	424	492
B3	Mobilisatie	3.906	3.892	3.835

C Kosten werving baten

C1 Kosten fondsenwerving

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
C11 Werving nieuwe financiële supporters	3.678	4.105	3.218
C12 Behoud en upgrade financiële supporters	487	975	683
C13 Nalatenschappen	278	270	229
C14 Notariële akten	45	100	51
C15 Kosten acties derden (loterijen)	1	30	34
C1 Kosten eigen fondsenwerving	4.490	5.480	4.213

Aan het werven van baten zijn altijd kosten verbonden. Dit varieert van de administratieve kracht die de ontvangen donaties registreert tot de teams die op straat, huis aan huis en telefonisch financiële supporters werven. De kosten voor werving van baten zijn in 2018 € 1,0 miljoen lager dan begroot en € 0,2 miljoen hoger dan voorgaand jaar.

C11 Werving nieuwe financiële supporters

De kosten voor werving van nieuwe financiële supporters zijn lager dan begroot doordat het bestemmingsfonds voor werving van nieuwe donateurs slechts gedeeltelijk in 2018 is ingezet.

C12 Behoud en upgrade financiële supporters

Aan behoud en upgrade is € 0,4 miljoen minder uitgegeven dan begroot en € 0,2 miljoen minder dan in 2017.

C13 Nalatenschappen

De kosten voor nalatenschappen zijn iets hoger dan in 2017 en in lijn met de begroting.

C14 Notariële akten

De kosten voor notariële akten zijn lager uitgevallen dan begroot.

C15 Acties derden

Kosten acties derden betreffen de kosten die wij maken in het kader van werving baten uit acties van derden, zoals de Nationale Postcode Loterij. Net als vorig jaar hadden wij geen kosten voor gezamenlijke acties, noch voor overige baten.

De wervingskosten bedragen 20,3 procent van de totale baten over 2018.

D Beheer en administratie

In overeenstemming met Richtlijn 650 nemen wij een groot deel van onze overheadkosten op onder de post Beheer en administratie.

D Beheer en administratie		Alle bedragen zijn in duizenden euro's		
Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
D1	Raad van toezicht en directie/bestuurder	508	546	536
D2	Bedrijfsvoering en financiën	579	789	692
D	Beheer en administratie	1.087	1.335	1.229

De bovengenoemde organisatieonderdelen zijn in lijn met de aanbevelingen van Goede Doelen Nederland. Deze zijn inclusief de personeelskosten en daar waar van toepassing ook inclusief kosten voor organisatie- en juridisch advies, werving en selectie alsmede overhead-doorbelasting.

D1 Raad van toezicht, bestuur en directie

Onder raad van toezicht en directeur/bestuurder vallen ook de onkostenvergoeding voor het bestuur en de raad van toezicht en de personeelskosten van de directeur/bestuurder. Het bestuur en de leden van de raad van toezicht verrichten hun taken onbezoldigd en ontvangen geen vacatiegelden (aanwezigheidsvergoeding). Wel kunnen zij daadwerkelijk gemaakte onkosten declareren, zoals reiskosten. In 2018 gaf Greenpeace Nederland € 3.629 uit aan onkostenvergoedingen voor leden van de raad van toezicht. De € 508.000 bestaat uit € 218.000 voor salariskosten van de directie, voor € 183.000 uit indirecte doorbelaste kosten en ondersteuning, voor € 87.000 aan diverse advies-juridische kosten voor de diverse afdelingen en € 20.000 aan overige directiekosten.

De raad van toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in de zomer van 2015, voorafgaand aan de werving van de nieuwe directie. De hoogte van de directiebeloning is in 2016 bij de aanstelling van de nieuwe directie vastgesteld en volgt de indexering van het personeel indien van toepassing. De directiebeloning valt binnen de salarisschalen van Greenpeace Nederland. Bij de vaststelling volgt Greenpeace Nederland naast de eigen salarisschalen ook de Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de functiezwaarte bij Greenpeace Nederland vond plaats door de raad van toezicht in 2015 en is toen ook extern getoetst. Dit leidde tot een zogenaamde Basis Score voor Directiefuncties van 460 punten. Op basis van de functiezwaarte voor een tweehoofdige collegiale directie komt hierdoor de BSD-score op 400 en valt daarmee in salarisniveau G. De toetsing van de basisscore aan de maximale relevante jaarinkomens berekend naar hun 'verantwoordelijkheidsradius' van de twee nieuwe directieleden kwam tot de bruto jaarinkomens (op basis van 12 maanden) van € 93.850 voor Joris Thijssen en € 81.981 voor Anna Schoemakers. Het verschil in beloning tussen de directieleden komt door verschil in ervaring.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn bleven voor de directeuren binnen het in de regeling opgenomen maximumbedrag. Het bruto directeurssalaris is 10 procent lager dan het salaris zou mogen zijn volgens de 'Beloningsregeling Directeuren', berekend naar haar 'verantwoordelijkheidsradius'. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De genoemde belastbare vergoedingen/bijtellings bestaan uit een tegemoetkoming in de kosten voor de ziektekostenverzekering en het verstrekken van een NS-Business Card. Aan de directeur/bestuurder zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Bezoldiging directie 2018

Naam	Mevr. A. Schoemakers
Functie	Directeur

<i>Dienstverband</i>	
Aard	onbepaald
Uren	37,5
Percentage	100
Periode	1-01 t/m 31-12

<i>Bezoldiging (EUR)</i>	
Brutoloon/salaris	76
Vakantiegeld	6
Eindejaarsuitkering	-
Variabel jaarinkomen	-
Totaal bruto jaarinkomen	82

SV-lasten (werkgeversdeel)	11
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	9
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-

Totaal 2018 (bruto jaarinkomen incl. wg-lasten)	102
Totaal 2017 (bruto jaarinkomen incl. wg-lasten)*	95

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Naam	Dhr. J. Thijssen
Functie	Directeur

<i>Dienstverband</i>	
Aard	onbepaald
Uren	37,5
Percentage	100
Periode	1-01 t/m 31-12

<i>Bezoldiging (EUR)</i>	
Brutoloon/salaris	87
Vakantiegeld	7
Eindejaarsuitkering	-
Variabel jaarinkomen	-
Totaal bruto jaarinkomen	94

SV-lasten (werkgeversdeel)	11
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	10
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-

Totaal 2018 (bruto jaarinkomen incl. wg-lasten)	116
Totaal 2017 (bruto jaarinkomen incl. wg-lasten)*	113

Personeelskosten

Specificatie van de personeelskosten

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
Lonen en salarissen	4.196	4.097	4.383
Sociale lasten	740	755	746
Pensioenlasten	398	447	428
Doorbeltaste personeelskosten	70-	-	-
Overige personeelskosten	55	385	163
Extern personeel	852	695	650
Personeelskosten	6.171	6.379	6.370

In de staat van baten en lasten verdelen we de personeelslasten over de verschillende afdelingen. Onder de overige personeelskosten staan onder meer de kosten van de NS-Business Card, die alle personeelsleden krijgen. Ook administreren we hier als negatieve kosten de tegemoetkomingen van het UWV voor zwangerschapsverlof en ziekingelden. Doorbelaste personeelskosten zijn de kosten van medewerkers van Greenpeace Nederland die zijn gedetacheerd bij andere Greenpeace-kantoren. De totale personeelskosten waren in 2018 lager dan in 2017 en tevens lager dan begroot. Dit kwam vooral door een lagere gemiddelde bezetting (zie ook formatie- en bezettingsoverzicht). De afname van de gemiddelde bezetting is veroorzaakt door de in 2017 uitgevoerde reorganisatie. Doordat er in 2018 nog een aantal medewerkers gebruik heeft gemaakt van een afvloeiingsregeling, liggen de lonen en salarissen iets hoger dan begroot. In 2018 zijn de salarisschalen met 1,8 procent geïndexeerd voor inflatie.

Salarisschalen 2018

Hieronder staan de bruto maandsalarissen in 2018 op een rij nadat het salarishuis voor het personeel is gewijzigd en meer conform de goededoelensector is gemaakt. Ze zijn ingedeeld in 15 functiegroepen/salarisschalen, waarbij alle functies in deze schalen passen, en gaan uit van een aanstelling voor 37,5 uur per week. Achter elke schaal staan een minimum- en een maximumsalaris waarbinnen de betreffende functie wordt gewaardeerd en een aantal voorbeeldfuncties. Daarnaast ontvangen alle medewerkers 8,33 procent vakantiegeld. Schaal 16 is het salarisniveau G van de beloningsregeling directeuren, minus 10%.

Loonstructuur 2018

Schaal	Minimum per maand	Maximum per maand	Minimum per jaar (incl. 8,33%)	Maximum per jaar (incl. 8,33%)	Voorbeeldfunctie
1	1.801	2.087	23.415	27.143	
2	1.898	2.226	24.683	28.949	
3	2.113	2.506	27.473	32.586	
4	2.359	2.830	30.667	36.800	Assistent A
5	2.520	3.060	32.762	39.782	Assistent B
6	2.696	3.313	35.053	43.071	Beheerder B / Financieel adviseur A
7	2.930	3.643	38.094	47.367	Kwaliteitsadviseur A / Assistent C / Fondsenwerver A
8	3.086	3.885	40.129	50.511	Crossmedia Mobiliser B / Persvoorlichter A
9	3.229	4.112	41.977	53.466	Campaigner A / Beheerder C
10	3.382	4.363	43.978	56.729	Actiecoördinator C / Campaigner B / Personeelsadviseur C
11	3.560	4.649	46.280	60.438	Fondsenwerver C / Financieel adviseur C
12	3.758	4.971	48.863	64.628	Campaigner C
13	3.949	5.291	51.347	68.793	Afdelingshoofd
14	4.290	5.824	55.776	75.715	
15	4.619	6.336	60.055	82.369	
16		7.409		96.320	Directielid

Formatie- en bezettingsoverzicht

In onderstaand overzicht is het aantal medewerkers weergegeven per organisatorische afdeling, omgerekend in volledige arbeidsplaatsen (fte's). Daarnaast staan de bijbehorende kosten. Het organisatieschema van Greenpeace Nederland staat in het jaarverslag in de paragraaf Organisatie en Bedrijfsvoering.

Fte-overzicht						
Alle bedragen zijn in duizenden euro's						
	Realisatie 2018		Begroting 2018		Realisatie 2017	
	Fte	Kosten (x € 1.000)	Fte	Kosten (x € 1.000)	Fte	Kosten (x € 1.000)
Directie	2,8	276	2,80	275	2,8	293
Service desk	1,1	67	2,3	64	2,1	335
Werving overig	11,0	724	10,9	737	11,2	806
Coördinatie FW	0,9	75	1,0	88	1,5	154
Fondsenwerving	12,9	866	14,2	889	14,8	1.295
Facilitair en ICT	4,6	260	4,2	263	4,7	320
Financiën	2,7	165	3,3	165	3,5	248
Personeel en organisatie	3,4	281	2,6	308	4,1	222
Coördinatie bedrijfsvoering	1,5	123	1,8	123	1,6	363
Bedrijfsvoering	12,2	829	11,9	859	13,8	1.153
Actieteam	3,2	186	2,9	185	5,0	338
Community development	0,9	59	1,8	58	3,9	242
Coördinatie, pers en educatie	10,0	620	8,8	642	4,7	426
First engagement	14,1	865	13,5	885	13,6	1.006
Oceanen en giftige stoffen	0,9	44	1,8	38	4,1	329
Bossen en duurzame landbouw	3,7	265	2,5	248	3,7	370
Coördinatie, pers en actie	7,3	477	6,9	490	3,0	245
Biodiversiteit	11,9	786	11,2	776	10,8	944
Campagnes Klimaat & Energie	3,6	279	3,6	239	4,8	363
Coördinatie, pers en actie	8,2	558	7,5	571	3,9	233
Klimaat & Energie	11,8	837	11,1	810	8,7	596
Database	2,6	206	2,6	205	2,5	327
Cross Media	5,2	337	5,9	360	8,0	552
Coördinatie en redactie	3,8	269	3,7	265	3,3	203
Insight & Communication	11,6	812	12,2	830	13,7	1.082
Greenpeace Nederland	77,3	5.271	76,9	5.324	78,2	6.370

E Saldo financiële baten en lasten

E Financiële baten en lasten

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie
E1	Baten beleggingen	- 11	50	59
E2	Kosten beleggingen	25	25	22
E	Saldo financiële baten en lasten	- 36	25	37

Beleggingen is de verzamelnaam van effecten, langlopende deposito's en liquide middelen. De baten die Greenpeace Nederland hierover verkrijgt, bestaan uit interest, dividend, couponrente (obligaties) en koerswinsten.

Het rendement, bestaande uit baten minus kosten beleggingen, dat wij in 2018 behaalden uit onze duurzame effectenportefeuille bij Triodos Bank, was over heel 2018 ook € 0,1 miljoen lager in vergelijking met 2017. Dit is veroorzaakt door realisatie van een negatief koersresultaat op het moment van verkoop van de beleggingsportefeuille bij Triodos Bank (zie ook hoofdstuk E – Effecten). De negatieve ontwikkeling van de waarde van de effectenportefeuille en lagere rendementsverwachtingen op korte termijn zijn bepalend geweest in het besluit om de effectenportefeuille te verkopen.

Kostenverdeelstaat

In de kostenverdeelstaat worden de directe en de indirecte kosten toegewezen op basis van het aantal medewerkers dat direct werkt aan de internationale of de nationale campagnes, aan voorlichting en mobilisatie, aan de werving van baten of aan de post Beheer en administratie. Conform bijlage III van Richtlijn 650 hebben we onze kosten gegroepeerd in negen clusters. Op basis van de verdeelsleutel worden deze kosten verdeeld over de hoofdgroepen van de staat van baten en lasten.

Kostenverdeelstaat		Alle bedragen zijn in duizenden euro's							
Omschrijving	Internationale campagnes	Nationale campagnes	Voorlichting en mobilisatie	Wervingskosten	Beheer en administratie	2018 Realisatie	2018 Begroting	2017 Realisatie	
1	Verstreckte (project)subsidies en (project)bijdragen	0	32	1	15	0	48	-	74
2	Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	8.465	10	0	0	0	8.475	7.123	10.771
3	Aankopen en verwervingen	0	63	48	1	1	113	72	139
4	Uitbesteed werk	1	910	713	2.889	274	4.788	5.868	4.715
5	Publiciteit en communicatie	0	183	279	208	5	676	638	803
6	Personeelskosten	47	1.858	2.390	1.173	703	6.171	6.379	6.370
7	Huisvestingskosten	0	159	193	87	55	494	704	674
8	Kantoor en algemene kosten	0	99	125	47	30	300	262	248
9	Afschrijving	0	150	157	70	19	396	423	376
	Totaal	8.513	3.465	3.906	4.490	1.087	21.460	21.469	24.170

De indirecte kosten zijn kosten voor personeelszaken (inclusief de ondernemingsraad), huisvesting, ICT en facilitaire zaken.

Overige toelichtingen

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen significante gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Ondertekening

Amsterdam, 9 april 2019

Chris Fentener van Vlissingen
Voorzitter

Martine Bosman
Secretaris

Joris Thijssen
Bestuurder

Anna Schoemakers
Bestuurder

René Hampsink
Lid raad van toezicht

Lucille Hegger
Lid raad van toezicht

Marcel Lebon
Lid raad van toezicht

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting Greenpeace Nederland.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Greenpeace Nederland te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de reserves en fondsen van Stichting Greenpeace Nederland per 31 december 2018 en van het saldo van baten en lasten over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Greenpeace Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde

toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 9 april 2019

MAZARS N.V.

w.g. drs. M.G.W. Quaedvlieg RA AA MBA

Bijlage 1 Samenstelling raad van toezicht

De raad van toezicht heeft naast de gebruikelijke functies van voorzitter en secretaris twee leden die deel uitmaken van de auditcommissie van Greenpeace Nederland, één lid dat deel uitmaakt van de trustees van Greenpeace International en twee leden die deel uitmaken van de nieuwe remuneratiecommissie.

Per 1 januari 2018 bestaat de, onbezoldigde, raad van toezicht van Greenpeace Nederland uit:

Chris Fentener van Vlissingen, voorzitter

- Lid van de raad van toezicht sinds maart 2014, voorzitter van de raad van toezicht sinds juli 2016 en lid van de remuneratiecommissie.
- Trustee van Greenpeace International Council vanaf juni 2015.
- Beroep: onlineondernemer; directeur/bestuurder Stichting Kanker.nl; adviseur; onderzoeker bij De Collectieve Code; associate partner bij Holland Consulting Group.
- Nevenfuncties: lid Raad van Commissarissen van woningcorporatie Dudok Wonen in Hilversum (tot mei 2018).

Martine Bosman, secretaris

- Lid van de raad van toezicht sinds september 2013 en voorzitter van de remuneratiecommissie.
- Beroep: zelfstandig jurist en adviseur; PhD candidate smart researchteam Nyenrode Business University.
- Nevenfuncties: secretaris Commissie Ongewenst Gedrag FNV Bondgenoten; bestuurslid gymnastiekvereniging De Gemzen in Bunnik.

René Hampsink

- Lid van de raad van toezicht en lid van de auditcommissie sinds januari 2018.
- Beroep: advocaat.
- Nevenfuncties: directeur van Turkana Venture I B.V., Turkana Venture II B.V., Turkana Venture III B.V. en LTWP Investments B.V. (vier investeringsmaatschappijen in duurzame energie); docent arbeidsrecht en medezeggenschapsrecht bij het Instituut voor Arbeidsrecht; redacteur bij het vaktijdschrift ArbeidsRecht.

Lucille Hegger

- Lid van de raad van toezicht sinds september 2017.
- Beroep: onafhankelijk consultant op het gebied van marketing, communicatie en innovatie.
- Nevenfuncties: geen.

Marcel Lebon

- Lid van de raad van toezicht en voorzitter van de auditcommissie sinds maart 2017.
- Beroep: zelfstandig adviseur op het gebied van strategieontwikkeling, financiën en personeelsbeleid.
- Nevenfuncties: voorzitter van de Raad van Commissarissen van Coram International B.V.; vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen van Danone Baby and Medical Nutrition Nederland B.V.; lid Opleidingscommissie Kunstgeschiedenis van de Universiteit van Amsterdam; penningmeester Stichting De Pastoe Fabriek Utrecht.

GREENPEACE

Greenpeace is an independent global campaigning organisation that acts to change attitudes and behaviour, to protect and conserve the environment and to promote peace.

Greenpeace is een internationale milieuorganisatie die door onderzoek, overleg en actie werkt aan een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu.

© 2018 - Stichting Greenpeace Nederland

Postbus 3946
1001 AS Amsterdam
0800 422 33 44
info@greenpeace.nl
www.greenpeace.nl

KvK-nummer: 41198809

Dit jaarverslag is – aangevuld met foto's – ook online beschikbaar op www.greenpeace.nl/jaarverslag2018

Foto cover © Rendra Hernawan / Greenpeace